

ETI

UTRIP

● Glasilo koncerna ETI, letnik XXXV, oktober 2015, številka 3

ISSN 1580-4879

ISO 9001
BUREAU VERITAS
Certification

ISO 14001
BUREAU VERITAS
Certification

ISO/TS 16949
BUREAU VERITAS
Certification

- Nagrajeni inovatorji GZS
- Novo hčerinsko podjetje ETI PART
- 10 let sodelovanja s podjetjem Garo
- Selitev proizvodnje specialnih varovalk

FOTOGRAFSKI NATEČAJ »Gobarimo«

Gobarska sezona je, kljub zaradi suše precej klavnem začetku, že v polnem zagonu in mnogi se med vikendom radi podajo na svoje skrite preverjene koticke, kjer »rukajo« jurčki, štorovke, marele in druge gobe. Ker nas v Utripu zanima, kakšni so kaj vaši letošnji gobarski uspehi, smo pripravili fotografski natečaj in vabimo vse zainteresirane, da z nami delite vaše v objektivne ujete najdbe.

POGOJI SODELOVANJA

KDO? Fotografskega natečaja se lahko udeležijo vsi, ki jih veseli gobarjenje in fotografija.

DO KDAJ? Fotografije je potrebno oddati do konca novembra 2015.

KAKO? Fotografije skupaj s podatki o avtorju pošljite na sabina.pesec@eti.si

NAJBOLJŠI: Prispеле fotografije bo pregledala in ocenila žirija. Med prispelimi fotografijami bomo izbrali 10 finalistov in glavnega nagrajenca. Vse izbrane fotografije bodo objavljene v naslednji številki Utripa, glavni zmagovalec pa bo prejel tudi nagrado – 7-dnevno bivanje v počitniškem objektu ETI v prostem terminu.

V imenu uredniškega odbora
Sabina Pešec

Predstavitve srebrne inovacije

Skupščina ETI Elektroelement d. d.

Kratkotrajno zakasneni in selektivni EFI

Informacijska varnost

Portret jadralnega padala

K A Z A L O

Dan inovativnosti GZS	3
Linija za izdelavo keramičnih cevi	4
ETI PART, napredne varovalke d.o.o.	5
Zasedala je 21. skupščina družbe ETI Elektroelement d.d.	6
EFI tipa G/KV in S	7
Deset let sodelovanja s švedskim podjetjem Garo	8
Prenova vojaškega objekta na Bilah	9
Selitev proizvodnje specialnih varovalk na Izlake.....	10
Oblikovanje in implementacija modela kompetenc	11
Pomoč uporabnikom za prijavo problemov na področju IT	12
E-IZOBRAŽEVANJE – informacijska varnost.....	13
Predstavitve predsednika SD	14
Predstavitve carinskega poslovanja.....	15
Po Sloveniji - Bohinj, Kamnik, Vogel	17
Analiza branosti internega časopisa Utrip.....	19
Urniki rekreacije.....	21
Begunjščica	22
Kamniško sedlo, Brana.....	23
Porezen.....	23
Portret jadralnega padala	24
Zaustavimo globalno epidemijo množičnega sestankovanja	26
Valvazor ponovno obiskal Medijski grad	27
Nagradna križanka.....	28

Časopis Utrip izdaja ETI, d.d. Izlake

Naklada: 2000 izvodov, časopis izhaja četrtletno

Uredniški odbor: Matija Strehar, Jani Braune, Polona Škrinjar, Jernej Kovačič, Rosita Razpotnik

Urednica: Sabina Pešec

Prelom, grafična priprava in tisk: Grafex d.o.o. Izlake

Dan inovativnosti GZS

V okviru Dneva inovativnosti je Gospodarska zbornica Slovenije 16. septembra 2015 na Brdu pri Kranju, podelila državna priznanja za najbolj inovativna podjetja in inovatorje v podjetjih in javnih raziskovalnih zavodih. 12 zlatih, 21 srebrnih in štiri bronasta priznanja ter ena diploma je rezultat državnega finala, v katerem je na regionalni ravni sodelovalo čez 170 inovacij in čez 800 inovatorjev.

Pet zasavskih inovacij, ki so kandidirale na državni ravni, je doseglo odličen rezultat, prejele so eno zlato in štiri srebrna priznanja.

ZLATO PRIZNANJE je prejela:

- **Steklarna Hrastnik d.o.o.**, inovatorji: Robert Gaal, Matjaž Bučar, Janez Tomažin, Pero Ereiz, Roman Tušek, Jaša Polutnik, za inovacijo: **Optimizacija B peči – inovativna rešitev obratovanja peči v skladu z zahtevami trga**

SREBRNO PRIZNANJE so prejeli:

- **Chipolo d.o.o., Hrastnik**, inovatorji: Alan Jančič, Domen Plaskan, Domen Barovič, Jure Zdovc, Andreas Luka de Reggi, Tadej Jevševar, Primož Zelenšek, za inovacijo: **Chipolo – pametni obesek**

- **Regionalni center za razvoj d.o.o., Zagorje ob Savi**, inovatorji: Tomo Garantini, Staša Baloh Plahutnik, Petra Kovač Smrkolj, Mihael Gornik, za inovacijo: **Podjetno v svet podjetništva (PVSP)**

- **ETI Elektroelement d.d., Izlake, in RC eNeM d.o.o., podružnica Keramični elementi in varovalke**, inovatorji: Ervin Kropivšek, Jure Raspočnik, Matjaž Drnovšek, Peter Trdin, Franci Ocepek, Simon Lebar, Franc Bergant, Jano Grden za inovacijo: **Linija za izdelavo keramičnih cevi**

- **ETI Elektroelement d.d., Izlake, in RC eNeM d.o.o., podružnica Keramični elementi in varovalke**, inovatorji: Irena Ramšak, Marija Razpočnik, mag. Helena Razpočnik, Gorazd Frontini, in doc. dr. Danjela Kuščer Hrovatin ter dr. Janez Holc z Instituta Jožef Štefan, za inovacijo: **Razvoj novih steatitnih materialov**

Vsem inovatorjem in njihovim družbam iskreno čestitamo!

Več informacij: http://www.gzs.si/skupne_naloge/dogodki/vsebina/Dan-inovativnosti

(vir: GZS)

✉ Miran Dolinšek

Linija za izdelavo keramičnih cevi

Inovativna linija za izdelavo keramičnih cevi je prejela zlato priznanje Gospodarske zbornice Slovenije, Območna zbornica Zasavje, za leto 2014/2015. Zato je inovacija sodelovala tudi na državnem razpisu za inovacije Gospodarske zbornice Slovenije, na katerem smo osvojili srebrno priznanje.

ETI je vodilni proizvajalec keramičnih cevi, ki so sestavni del visokonapetostnih varovalk. Letno izdelamo več kot milijon cevi različnih tipov. Tržni delež se še povečuje zaradi lastnih potreb ETI-ja, še večji porast pa zaznavamo pri prodaji keramičnih cevi vsem večjim globalnim kupcem.

Inovacija je zajemala razvoj in uvedbo nove linije za ekstrudiranje, sušenje in glaziranje cevi v proizvodnjo tehnične keramike. Ker je ETI vodilni proizvajalec za izdelavo cevi na svetovnem tržišču, je pomembno, da narekuje tempo visoke kakovosti cevi,

produktivnosti, tehničnih rešitev in cenovne politike. Inovacija je popolna novost na mednarodnem tržišču, saj konkurenca ne dosega niti ravni tehnologije, ki je bila za našo inovacijo izhodiščna. Linija omogoča izdelavo cevi v zelo kratkem času (načelo vitke linije), ki temelji na popolni avtomatizaciji ekstrudiranja, sušenja in dela glaziranja cevi.

Rezultat inovacije je avtomatizacija procesa, povečanje produktivnosti, izboljšanje kakovosti, povečanje dobičkonosnosti in izboljšanje delovnih razmer.

Z inovacijo ETI-ju zagotavljamo konkurenčnost na zahtevnih mednarodnih trgih in omogočamo širitev prodaje na nove trge.

✍ Jure Raspotnik

Priprava cevi na vrtanje s pomočjo robota

Ekstrudiranje cevi

Cevi, pripravljene za sintranje (žganje)

Podelitev priznanj na Brdu pri Kranju

ETI PART, napredne varovalke d.o.o.

Leta 2011 je bilo na pobudo družbe **ETI Elektroelement d.d.** ustanovljeno podjetje **Razvojni center RC eNeM Novi materiali d.o.o.**, skrajšano RC eNeM.

Ustanovitev podjetja je bila rezultat dogovora med večjimi izvoznimi gospodarskimi družbami iz Zasavja, ki so želele v svojem okolju pospešiti razvojno-raziskovalno dejavnost na področju novih materialov. Konzorciju so se pridružile še zasavske družbe **Steklarna Hrastnik**, **TKI Hrastnik**, **TET Trbovlje**, **AmtecPr** in **RTC Zasavje**, kot sodelujoči v konzorciju zunaj Zasavja so v RC eNeM še **Iskra d.d.**, **Varsi**, **Iskra Zaščite** ter **TC Semto**. Celotno delovanje podjetja od ustanovitve poteka skladno s poslovnim načrtom v okviru enostavnih projektov, ki predstavljajo jedro ustvarjanja novega znanja.

Sodelovanje ETI z RC eNeM

RC eNeM med preostalimi zgoraj omenjenimi projekti izvaja dva pomembna projekta, in sicer projekt »Novi keramični materiali« in projekt »Varovalke in MSE«. V teh dveh projektih nastaja novo znanje na področju keramičnih materialov in na novih področjih uporabe električnih varovalk.

Za uspešnejše in kupcu prilagojeno trženje varovalk na področjih, ki zahtevajo posebne, po uporabnikovih željah razvite tipe varovalk, je bilo leta 2014 ustanovljeno **odcepljeno podjetje ETI PART, napredne varovalke d.o.o.** Poleg tega je bila ustanovitev podjetja ETI PART d.o.o. povezana tudi z obveznostmi, vključenimi v pogodbo o sofinanciranju med RC eNeM in MGRT (Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo).

Osnovne dejavnosti podjetja ETI PART d.o.o.

Razvoj posebnih (specialnih) tipov varovalk po zahtevah kupcev:

- izvajanje tržno-tehničnih stikov s končnimi kupci in postavljanje zahtev za dodaten razvoj posebnih varovalk;
- sodelovanje in nadzor razvoja posebnih – novih tipov varovalk, novi certifikati;
- vodenje projektov novih tipov posebnih varovalk.

Trženje in prodaja:

- iskanje novih kupcev, urejanje osnovne tehnično-prodajne dokumentacije za nove tipe posebnih varovalk;
- iskanje in ustvarjanje novih tržnih poti do končnih kupcev.

Pod pojmom »posebne varovalke« razumemo:

- **UQ** (ULTRA-QUICK – talilni vložki za zaščito močnostnih polprevodnikov),
- **PV** (talilni vložki za področje fotonapetostnih, PV-inštalacij),
- **DC** (talilni vložki za inštalacije v sistemih z enosmerno napetostjo – npr. za železniške in druge inštalacije za tirna vozila, v zadnjem času pa predvsem posebni talilni vložki za zaščito shranjevalnikov električne energije),
- **SRF** (talilni vložki za zaščito varistorjev v prenapetostnih sistemih zaščit – varovanje inštalacij pred udari strele).

Značilnosti zgoraj navedenih izdelkov se kažejo predvsem v razvojno-tehnično-tržni zahtevnosti, nujno potrebnem sodelovanju s potencialnimi odjemalci, obvezni tehnološko-proizvodni kakovosti, potrebi po posebni logistiki in neposrednem stiku s končnimi kupci, kot so mednarodno znana in vodilna podjetja na posameznih področjih proizvodnje elektrotehničnih izdelkov, npr. SMA (oddelka v Kasslu, Nemčija, in Dallasu, ZDA), PHOENIX (Blomberg, Nemčija), LITTELFUSE itd.

Vsekakor pa je način prodaje posebnih varovalk drugačen kot preostalem kupcem, npr. veletrgovci itd. Katere posebne varo-

valke dejansko gredo v novo podjetje, je skoraj vedno stvar odločitve, odvisne od več faktorjev.

Primeri na novo razvitih posebnih varovalk v zadnjem obdobju, katerih trženje poteka preko podjetja ETI PART:

- a. Za področje železniških električnih lokomotiv in drugih železniških vozilnih sredstev je bila razvita tako imenovana železniška varovalka, s tujko »**Railway fuse**«. Gre za zelo pomemben zaščitni element v električnem krogu pogonskega stroja modernih električnih lokomotiv. Posebnost te varovalke je, da je sposobna zaščititi močnostne pogonske sklope pri enosmerni napetosti 4000 V DC in pri naznačenem toku do 250 A. Prepričani smo, da ta varovalka po svojih tehničnih lastnostih prekaša obstoječe rešitve zaščite v električnih tokokrogih v sodobnih vlakih. Tehnične specifikacije smo prejele od potencialnih kupcev (predvsem nekaterih proizvajalcev električnih lokomotiv iz Kitajske), pri razvoju smo se naslonili na obstoječa znanja o materialih in, kot že rečeno, na nova znanja iz RC eNeM. Proizvodnja tega izdelka že poteka v ETI d.d., trženje pa se izvaja preko podjetja ETI PART d.o.o.
- b. Na področju obnovljivih virov, kot sta fotonapetostna in vetrna energija, se soočamo z neravnovesjem med količino proizvedene in v istem trenutku porabljene električne energije. Da bi ti vrednosti izenačili in čim bolj optimalno izkoristili obnovljive vire, se v svetu množično razvijajo hranilniki energije, ki bodo viške energije shranili in jih v električno omrežje oddali v pravem trenutku, torej ko bodo potrošniki energijo potrebovali.

Ena od tehnologij, ki se pospešeno razvija, so električne baterije oz. akumulatorji. V primeru hranilnikov energije za elektroenergetske sisteme gre za združevanje baterij v velike sklope z velikimi močmi na ravni kilovatov ali celo megavatov električne moči. V takšnem primeru so enosmerne napetosti do 1000 V in tokovi do 630 V DC.

Za kratkostično zaščito teh sklopov smo v ETI razvili skupino varovalk, združeno pod blagovno znamko »**Battery fuse**«. Zaradi posebnosti obnašanja baterij v primeru preobremenitve ni dovoljeno oz. priporočljivo uporabljati klasičnih NV-varovalk, ki jih danes uporabljajo elektroenergetski sistemi in industrija za zaščito kablov in vodnikov. Pri izdelavi specifikacije za razvoj skupine varovalk »Battery fuse« smo se v največji meri navezali na lastne vire informacij, ki jih dobimo od svojih dosedanjih kupcev, na vire informacij s strokovnih srečanj na sejmih in konferencah s področja t. i. »zelenе energije« ter na vire iz mednarodne standardizacije v okviru mednarodne elektrotehnične komisije IEC, kjer aktivno sodelujemo pri ustvarjanju novih standardov.

Ta dejstva so in bodo uporabljena tudi pri načinu trženja tega izdelka, ki ga prav tako izvaja podjetje ETI PART. Potencialni kupci so oz. bodo projektanti in proizvajalci energetskih sistemov in hranilnikov energije. V vsakem primeru gre za specializiran tehnični način prodaje in takšnega izdelka ne gre primerjati z blagom za široko potrošnjo.

✍ Viktor Martinčič

Zasedala je 21. skupščina družbe ETI Elektroelement d.d.

Letošnja skupščina delniške družbe je potekala 28. avgusta 2015 v konferenčni dvorani na sedežu družbe.

Skupščina je imela naslednji dnevni red:

1. Otvoritev skupščine, ugotovitev sklepčnosti in organov skupščine
2. Predstavitve letnega poročila z mnenjem revizorja, predstavitev poročila nadzornega sveta, odločanje o bilančnem dobičku ter podelitev razrešnic upravi in nadzornemu svetu za leto 2014
3. Poročilo uprave skladno s 3. odstavkom 247. člena ZGD-1
4. Seznanitev skupščine z novimi člani nadzornega sveta, ki zastopajo interese zaposlenih
5. Izvolitev članov nadzornega sveta, ki zastopajo interese delničarjev
6. Imenovanje revizorja za poslovno leto 2015
7. Spremembe Statuta družbe
8. Pooblastilo upravi za sklepanje pogodb in drugih potrebnih dejanj, povezanih s prodajo večinskega paketa delnic družbe ETI Elektroelement d.d.
9. Zmanjšanje osnovnega kapitala z umikom lastnih delnic

Prvih šest točk dnevnega reda sta predlagala uprava in nadzorni svet družbe, točke 7, 8 in 9 pa so bile na dnevni red uvrščene na predlog delničarjev.

Predsednik uprave Rafael Kogej je ob začetku skupščine imenoval predsedujočega skupščini, odvetnika Marjana Feguša ter verifikacijsko komisijo. Skupščini je prisostvovala tudi notarka Marjana Kolenc Rus iz Trbovelj.

Predsedujoči je uvodoma pojasnil, da sta v roku za obveznost objave prispela dva nasprotna predloga ter šest predlogov za dopolnitev dnevnega reda, kasneje pa še en nasprotni predlog. Po uvodnem pozdravu in pojasnilu je bilo ugotovljeno, da lahko skupščina veljavno sklepa, saj je bilo od 459.161 delnic z glasovalno pravico na skupščini navzočih 400.343 delnic oziroma 87,2 % delnic z glasovalno pravico.

Generalni izvršni direktor poslovanja je predstavil letno poročilo za preteklo poslovno leto. Delničarji so predsedniku uprave in generalnemu izvršnemu direktorju poslovanja zastavili precej vprašanj glede letnega poročila in poslovanja družbe ter koncerna. Delničarji so nato glasovali o predlogu uprave o delitvi dobička, ki je lani znašal 464.000,00 EUR. Predlog je utemeljen z doseženim rezultatom in finančnim položajem ter dividendno politiko družbe. Predlog, da se večina dobička porabi za izplačilo dividend, je bil sprejet. **Dividende skladno s sprejetim sklepom znašajo 1,00 EUR bruto za delnico**, izplačane pa bodo (so bile) do konca letošnjega septembra.

Upravi in nadzornemu svetu sta bili z več kot 90-odstotno večino podeljeni razrešnici za delo v preteklem poslovnem letu. Pri tretji točki dnevnega reda se je skupščina seznanila s poročilom uprave o pridobivanju lastnih delnic. Družba v preteklem poslovnem letu delnic ETIG ni ne pridobivala ne odsvajala.

Četrta točka dnevnega reda je bila namenjena seznanitvi skupščine z novimi člani nadzornega sveta, ki zastopajo interese zaposlenih. To so **Aleksander Cilenšek, Dejan Pangeršič in Andrej Smrkolj**, ki svoj mandat nastopijo 11. 11. 2015.

Nadzorni svet družbe je v točki 5a za člana nadzornega sveta, ki zastopa interese delničarjev, predlagal Radovana Bolka, v

točki 5b Branka Kalpiča in v točki 5c Bernharda Josefa Müllerja. Društvo MDS je k točki 5a podalo nasprotni predlog, in sicer je predlagalo, da se za člana nadzornega sveta, ki zastopa interese delničarjev, imenuje Leopold Povše. Prav tako je k točki 5a nasprotni predlog preko svojega stečajnega upravitelja podala družba Maksima Holding d.d. – v stečaju, ki je za člana nadzornega sveta predlagala Kristijana Antona Kontarščaka. Sprejeti so bili vsi trije predlogi nadzornega sveta družbe. Za člane nadzornega sveta, ki zastopajo interese delničarjev, so bili tako za štiriletni mandat, ki začne teči 11. 11. 2015, izvoljeni **Radovan Bolko, Branko Kalpič in Bernhard Josef Müller**.

Delničarji so pri 6. točki z veliko večino izglasovali predlog nadzornega sveta in revizijo za leto 2015 ponovno zaupali revizijski družbi Deloitte revizija, d.o.o., Ljubljana.

Dotatnih predlogov predlagateljev BPH d.o.o. in skupine delničarjev pod točko 7 skupščina ni izglasovala. Njihovi predlogi so se nanašali na odpravo vinkulacije, omejitev trajanja mandata članov nadzornega sveta na skupaj največ 12 let ter prepoved opravljanja določenih del osebam, ki so bile pravnomočno obsojene zaradi kaznivnega dejanja zoper gospodarstvo ali jim je bila izrečena prepoved opravljanja poklica. Zoper slednji sklep je delničar BPH d.o.o. napovedal izpodbojno tožbo.

Pri 7. točki so predloga za spremembo statuta skupaj podali tudi Društvo MDS, Gorenje d.d. in GIP BETON MTO d.o.o. Predlagali so, da se spremeni 7. člen Statuta in s tem povezan tudi 3a. člen Statuta, s čimer se delno spremenijo pravila vinkulacije. Uprava predlog razume kot delovanje v smeri prilagoditve Statuta ciljem prodajnega konzorcija, ki ga tvorijo tudi delničarji predlagatelji. Sprememba 46. člena Statuta pomeni le prilagoditev spremembi zakonodaje. Oba predloga sta bila sprejeta.

Tudi 8. točka dnevnega reda so predlagali Društvo MDS, Gorenje d.d. in GIP BETON MTO d.o.o. Predlagali so, da se upravi izda pooblastilo za sklepanje pogodb in drugih potrebnih dejanj, povezanih s prodajo večinskega paketa delnic. Sklep je usmerjen k doseganju ciljev prodajnega konzorcija delničarjev in je bil z veliko večino sprejet.

Zadnja točka je bila na dnevni red dodana na predlog BPH d.o.o. in skupine delničarjev. Predlagano je bilo zmanjšanje osnovnega kapitala z umikom lastnih delnic. Sklep ni bil sprejet. Pri tej točki je delničar BPH d.o.o. napovedal izpodbojno tožbo.

Če bosta napovedani izpodbojni tožbi vloženi, to predvidoma ne bo motilo ne tekočega poslovanja ne izplačila dividend in ne priprav na morebitne lastniške spremembe.

✍ Vlasta Cirar

EFI tipa G/KV in S

V ETI-ju že vrsto let proizvajamo zaščitna stikala na diferenčni tok (EFI). Do nedavne smo proizvajali le osnovna tipa A in AC. V zadnjih letih pa se spekter teh izdelkov vztrajno povečuje. Tako je bila lani predstavljena skupina stikal tipa B, letos pa smo začeli proizvodnjo časovno zakasnenih stikal EFI.

Glede na čas izklopa zaščitna stikala na diferenčni tok delimo v tri skupine:

- Stikala brez zakasnitve (osnovni, splošni tip): ta stikala nimajo vgrajene namerne zakasnitve in delujejo takoj, ko se pojavi tok napake.
- Stikala s kratkotrajno zakasnitvijo (tip G/KV – nem. Gewitterfest/Kurzzeitverzögerer – odporen proti nevihtam/kratkotrajno zakasnen): stikala imajo vgrajeno zakasnitev, stikalo 10 ms ne reagira pri kateremkoli toku napake. Ta stikala so manj občutljiva na razne kratke motnje, ki se pojavljajo v omrežjih. Označena so s črko G v pravokotniku. Uporabljajo se predvsem v Avstriji in Nemčiji.
- Selektivna stikala oziroma stikala z daljšo zakasnitvijo (tip S – selektivni): stikala imajo vgrajeno daljšo zakasnitev (po standardu). Uporabljajo se v primerih, kjer je več vej zaščiteneh s stikali brez zakasnitve ali s kratkotrajno zakasnitvijo, skupna veja pa je zaščitena s selektivnim stikalom. Namen tega je, da se ob toku napake v eni veji ne izklopi celotno omrežje, ampak samo veja z napako. Označeni so s črko S v pravokotniku.

Do letos ETI ni imel lastne proizvodnje časovno zakasnenih stikal (razen enega tipa AC). Ponudbo je dopolnjeval s preprodajo stikal drugih proizvajalcev. V letu 2013 pa smo se odločili to spremeniti in zagnali razvojni projekt. Cilj projekta je bila dopolnitev programa EFI z izdelki lastne izdelave. To pomeni enotno obliko, nižjo lastno ceno in posledično računamo na večje število prodanih stikal. Zastavili smo si tudi cilj uporabiti čim več že obstoječih sestavnih delov. To nam je tudi uspelo, saj sta nova sestavna dela le elektronika in sekundarno navitje. Razvoj je potekal v sodelovanju s partnerjem iz Madžarske, ki z nami sodeluje na več projektih. Vzorci so se večinoma izdelali v naši proizvodnji. Testiranja so potekala v laboratoriju za razvoj elektrotehničnih izdelkov, na ICEM v Mariboru ter na AIT na Dunaju. Rezultati testiranj so pozitivni in vložena je bila vloga za pridobitev certifikata, ki ga pričakujemo v jesenskih mesecih. Stikala ustrezajo standardom IEC 61008-1 Ed.3, EN 61008-1:2013 in ÖVE/ÖNORM E 8601.

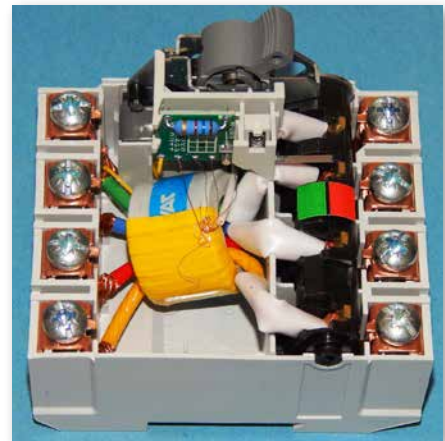
EFI tip S

EFI tip G/KV

Razvili smo deset različnih tipov glede na nazivni diferenčni tok in čas zakasnitve, v dvopolni in štiripolni izvedbi. Bistvena novost teh stikal v primerjavi z do sedaj znanimi rešitvami je napetostno neodvisno delovanje. Konkurenčni izdelki namreč za delovanje potrebujejo priključno napetost, naša rešitev pa omogoča napetostno neodvisno delovanje.

Proizvodnja s tehnološkega vidika poteka brez večjih posebnosti. Največji poudarek je na merjenju in navijanju jeder. Jedrom se najprej izmeri lastnosti in glede na rezultat določi število ovojev. Sledi navijanje in testiranje sekundarnega navitja. Novi tipi zahtevajo precej večje število ovojev, ker pa je prostor za navitje omejen, se uporablja tanjša žica. Za izdelavo sekundarnega navitja uporabljamo novo navijalno napravo, ki omogoča hitrejše delo in manj izmeta.

Notranjost stikala EFI tip G/KV

V zadnjih mesecih je bilo izdelanih nekaj sto teh stikal, napovedi za prihodnost so obetavne. Trenutno potekajo še aktivnosti glede zagotavljanja nadstandardnih karakteristik izdelkov, nekaj potenciala pa je še tudi pri stroškovni optimizaciji.

Mitja Vozel

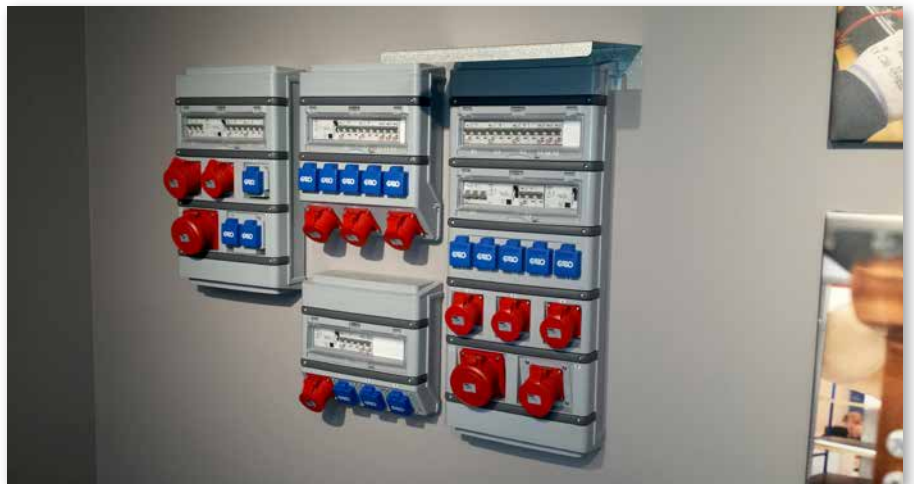
Nova naprava za izdelavo sekundarnega navitja

Deset let sodelovanja s švedskim podjetjem Garo

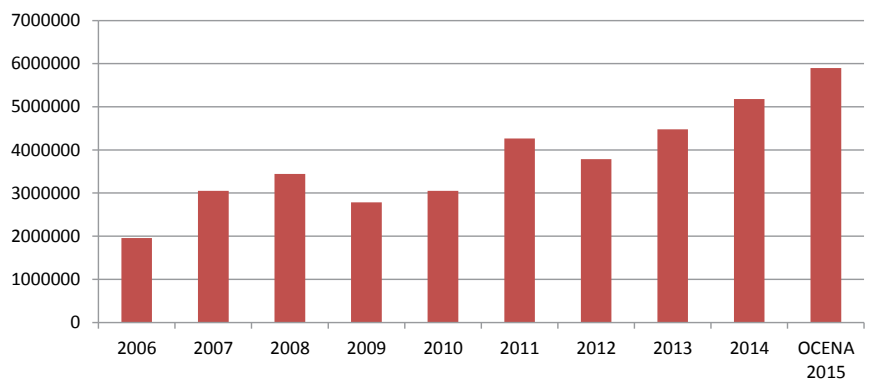
S švedskim podjetjem Garo smo se prvič srečali na sejmu v Frankfurtu pred desetimi leti, ko nas je z njihovimi predstavniki seznanil direktor hčerinskega podjetja ETI DE Roland Glaab. Kot prejšnji kupec nemškega podjetja Kopp so se zanimali za naše izdelke stikalne tehnike. Uspešni razgovori, obisk ETI-ja na Izlakah in dober servis, ki smo ga zagotavljali ves ta čas, so jih prepričali o kakovosti naših izdelkov. In tako se je začelo uspešno desetletno sodelovanje.

Podjetje Garo ima sedež v mestu Gnosjö blizu Göteborga na jugu Švedske. Ustanovljeno je bilo leta 1939 in je postalo eden izmed večjih proizvajalcev elektro omar za razne aplikacije, polnilcev za električne avtomobile in grelcev za vžig avtomobilov na skandinavskem trgu. Svoja hčerinska podjetja ima tudi na Norveškem, Finskem, Irskem in Poljskem. Skupno zaposluje 270 ljudi. Na Švedskem in Norveškem je Garo priznana blagovna znamka z visokim tržnim deležem, ki uspešno konkurira največjim svetovnim multinacionalkam, kot so Hager, ABB, Schneider in drugi.

Podjetju Garo smo začeli prodajati instalcijske odklopnike, stikala na diferenčni tok EFI in stikala z nadtokovno zaščito KZS. Prodajo smo s slabih dveh milijonov evrov v desetih letih potrojili. Na

Rast prodaje podjetju Garo

Product development, customer care and high level of service has been the trademark for a successful cooperation between ETI and GARO for 10 years. ETI has had a good understanding of what the market needs, which has been very helpful in different situations. During the time of our cooperation, the company has developed different tools for shorter lead time and very high quality. We think this is the way to meet the future.

Razvoj izdelkov, skrb za stranke in visoka raven storitev so bile glavne značilnosti uspešnega 10-letnega sodelovanja med podjetji ETI in GARO. ETI dobro razume, kaj trg potrebuje, kar nam je bilo v veliko pomoč v različnih situacijah. V času našega sodelovanja je podjetje razvilo različna orodja za skrajšanje dobavnih rokov in izredno povečanje kakovosti. Mislimo, da je to prava pot v prihodnost.

Stefan Jonsson
generalni izvršni direktor GARO

pobudo podjetja Garo smo za zahteven skandinavski trg razvijali izdelke stikalne tehnike, ki jih zdaj uspešno tržimo. Kljub večji reklamaciji pred nekaj leti smo naše sodelovanje še okrepili.

Izdelke stikalne tehnike tako odpremljamo iz ETI Izlake in iz ETI DE, D podstavke pa iz ETI ELB. Lani je podjetje Garo postalo največji kupec koncerna ETI.

Za desetletno uspešno sodelovanje z nami je Gospodarska zbornica Slovenije podjetju Garo podelila posebno priznanje. Z optimizmom zremo tudi naprej, saj smo z novimi izdelki, kot so elektronski KZS, med prvimi ponudniki na trgu in uspešno konkuriramo največjim globalnim podjetjem. Naslednje leto pričakujemo začetek prodaje kompletnih omar oziroma rešitev za zaščito PV-aplikacij.

Verjetno ni potrebno posebej poudarjati, da so takšni rezultati zasluga vseh, ki v ETI-ju sodelujejo pri razvoju, proizvodnji in prodaji podjetju Garo.

✍ Polona Škrinjar

Prenova vojaškega objekta na Bilah

V sredo, 29. julija, je potekalo slavnostno odprtje prenovljenega objekta na Bilah na Osrednjem vadišču Slovenske vojske Postojna, ki se ga je udeležil predstavnik ETI Prostik d. o. o.

Slovenska vojska bo pri urjenjih na vadišču Poček poslej uporabljala objekt na Bilah, ki so ga v prisotnosti državnega sekretarja na Ministrstvu za obrambo Miloša Bizjaka, ameriškega veleposlanika v Sloveniji nj. eksc. Brenta Roberta Hartleyja in postojnskega župana Igorja Marentiča na ta dan slavnostno odprli.

Na objektu so bila julija opravljena temeljna vzdrževalna dela (obnovljen je bil del zunanosti, zamenjana vrata, v notranjosti nameščena montažna tla, popravljene žlebovi ter položena električna napeljava). Ravno pri slednjem pa smo glavno vlogo odigrali mi. ETI Prostik je v sodelovanju s Slovensko vojsko in inženirji Nacionalne garde Kolorada pripravil rešitve za nove elektro omarice na prenovljenem objektu in izdelal več omaric – glavno razdelilno omarico, podrazdelilni omarici, omarico s preklopnim bremenskim stikalom (agregat, mreža), omarico za zasilni izklop in več omaric za lokalni izklop porabnikov.

Prenovo objekta je ob podpori inženirjev 1. brigade opravilo približno 30 pripadnikov Nacionalne garde Kolorada (140. *Civil Engineer Service* – CES).

Prenovljeni objekt bo namenjen rednemu delu Slovenske vojske in predvsem prihodnji upravi osrednjega vadišča. Svojemu namenu bo služil pri mednarodnih vojaških usposabljanjih in vajah. Prvič bo tako uporabljen na letošnji osrednji vaji Slovenske vojske, na mednarodni vojaški vaji.

V okviru programa gradenj, povezanih z vajami (*Exercise Related Constructions*) Oboroženih sil Združenih držav Amerike, je bil tokratni finančni vložek ameriške vlade v obnovo objekta 193 tisoč ameriških dolarjev. Vzpostavljeno sodelovanje je ključno za morebitne nove poslovne priložnosti, saj Združene države Amerike v prihodnjih letih načrtujejo nadaljnja vlaganja v vojaško infrastrukturo v Sloveniji.

✍ Matjaž Bobnar

Od leve proti desni: državni sekretar na Ministrstvu za obrambo g. Miloš Bizjak, ameriški veleposlanik Brent Hartley, spredaj župan Postojne Igor Marentič in polkovnica Tatjana Pečnik

Omarica z bremenskim ločilnim preklopnim stikalom

Slavnostna otvoritev

Selitev proizvodnje specialnih varovalk na Izlake

Letošnjega avgusta smo proizvodni obrat Jean Muller Trbovlje preselili v zgornjo etažo Kovinskih na matični lokaciji našega podjetja ETI.

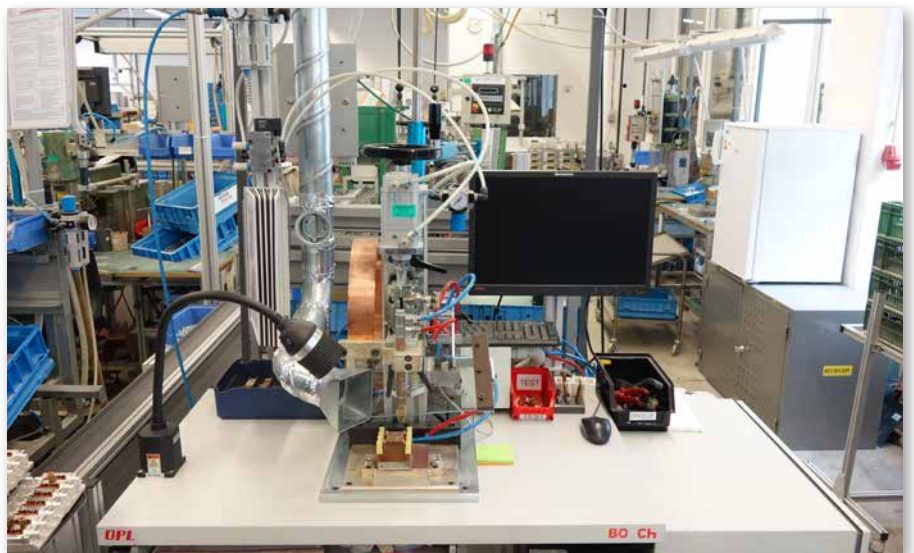
Načrtovanje takšne aktivnosti se začne z izdelavo projektnega načrta. Izoblikoval se je tim za selitev, ki je določil novo lokacijo proizvodnega obrata, načrt nove postavitve, terminski načrt selitve, potek dela med selitvijo, skladiščenje materiala in skladiščenje končnih izdelkov.

Po končnem dogovoru ter odpravi vseh fizičnih in birokratskih ovir na novi lokaciji so se začele fizične aktivnosti selitve. Začeli smo s prestavitvijo linije NV DC. Po končani dopoldanski izmeni na stari lokaciji v Trbovljah smo odklopili naprave ter jih pripravili za prevoz. Pozorni smo bili na označevanje naprav ter delovnih mest, saj smo želeli selitev opraviti kakovostno in hitro. Naslednji dan so bili izvedeni prevoz, postavitve in priklop na novi lokaciji. Zaradi odlične ekipe električarjev, orodjarjev ter tehnologov proizvodnja ob selitvi ni delovala le en dan. Po enakem terminskem načrtu so v prvem tednu sledile še linije gTr-max, NV4 in F. Drugi teden selitve pa so sledile še linije ULTRA, ŽELEZNICA, DISTANČNIKI in TALILINI ELEMENTI.

Po končani fizični selitvi linij ter proizvodnega skladišča smo izbrali novo ime proizvodnega obrata – SV (Specialne varovalke). S predhodno uvedenimi vitkimi linijami, z novo postavitvijo, urejanjem delovnih mest, uvedbo sistema kanban ter novo energijo že opazamo večjo produktivnost ter večjo pretočnost dela, manj medfaznih zalog ter zmanjšanje zastankov. Strah pred natrpanostjo v novih prostorih se je razblinil. Napetost zaradi novega okolja se je sprostila. Z novimi akcijami ter aktivnostmi želimo v celoti prenoviti novi proizvodni obrat, poenostaviti in poenotiti postopek montaže in zagotoviti sledljivost artiklom. Ob zagotavljanju stalne kakovosti naših izdelkov, odzivnosti ter prilagodljivosti izdelave oz. montaže lahko pričakujemo le pozitivne rezultate.

Lokacija v matičnem podjetju pomeni večjo dostopnost in odzivnost drugih služb, s tem pa tudi nemoten proizvodni proces, v skrajnih primerih le minimalni izpad, hitra popravila orodji, izdelavo duplikatov, novosti, posodobitve, dostopnost in hitro komunikacijo. Nova lokacija tudi zmanjšuje verjetnost morebitnih nepredvidljivih situacij.

Tim za selitev, kljub selitvi večine proizvodnje, še ni končal dela, saj del proi-

zvodnje še vedno ostaja na stari lokaciji. Ob tej priložnosti bi se v imenu tima zahvalil vsem, ki so sodelovali in pomagali

pri selitvi oddelka SV. Hvala!

✍ Matic Bajda

Oblikovanje in implementacija modela kompetenc

Ob nenehnih spremembah, iskanju drugačnosti in ustvarjanju dodane vrednosti za odjemalce razlike med ponudniki ustvarjajo ljudje, zaposleni kot pomemben kapital podjetja. Da se tega čedalje bolj zavedajo tudi menedžerji, pričajo številne raziskave in dobre prakse s področja vzpostavljanja modelov kompetenc v podjetjih. Ob skoraj izenačeni dostopnosti proizvodov in storitev se poleg vprašanja, kaj ustvarjamo, ponujamo in prodajamo, krepi pomembnost tega, kako (način) in zakaj (hotenje) to počnemo, kar v ospredje postavlja vlogo posameznika in njegovih kompetenc.

navedenega. Sicer v teoriji za kompetenco obstaja veliko definicij, najenostavneje pa bi jo opredelili kot skupek znanj, sposobnosti, veščin ter osebnostnih lastnosti, ki zaposlenemu omogočajo uspešno delovanje na delovnem mestu in v podjetju. Povezujemo jih v modele, ki naj bi jim zaposleni sledili za doseg rezultata, skladnih s cilji in kulturo podjetja ter značilnostmi posameznega delovnega mesta.

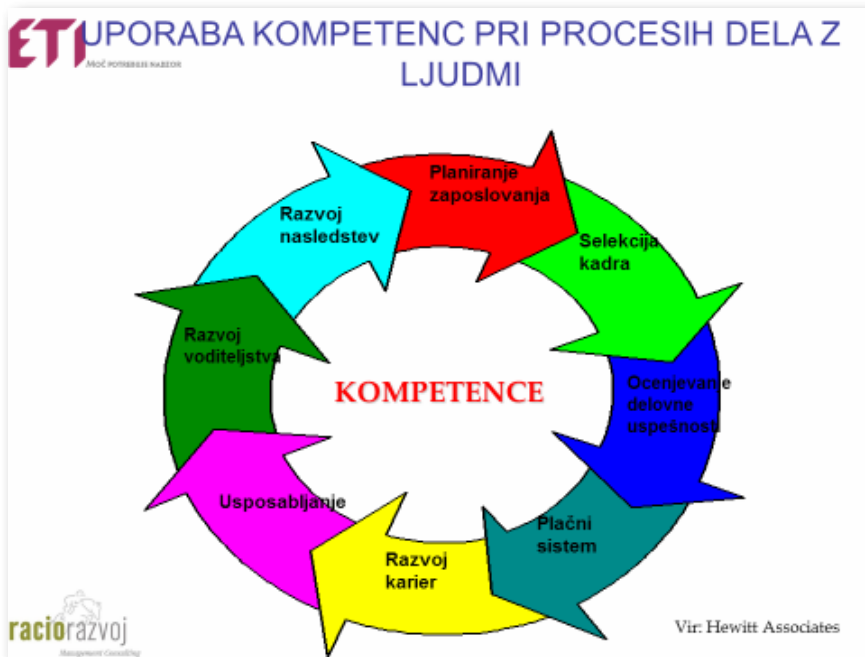
Tudi pri nas smo se junija lotili oblikovanja kompetenčnega modela, pri katerem sodelujemo z zunanjim izvajalcem Racio razvoj, d.o.o. iz Celja. V prvi fazi

drovske službe sodelujejo tudi drugi zaposleni oz. predstavniki različnih organizacijskih ravni in enot. Namen je pridobiti poenoten pogled zaposlenih - katere kompetence prepoznati kot pomembne, da bodo ti ne le danes ampak tudi jutri dosegali najboljše rezultate.

Naš model temelji na dveh nivojih. Določamo t. i. splošne kompetence, ki so pomembne za vse zaposlene in odražajo postavljene vrednote, med katerimi je v koncernu ETI tudi kompetentnost, ter podpirajo in pospešujejo željeni razvoj podjetja. Za vsako delovno mesto se določajo tudi generične kompetence, ki odražajo značilnosti in zahteve procesa dela, stroke, poslovne funkcije in pričakovani deležniki.

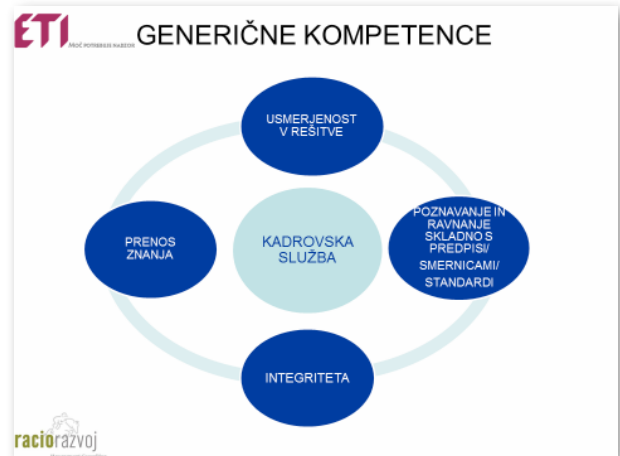
Junija in julija smo izvedli tri delavnice, na katerih so sodelovali sodelavci posameznih služb, in postavili skupna izhodišča za določitev kompetenc. Kot rezultat smo trenutno oblikovali tri splošne kompetence, za vsako službo pa še od tri do pet generičnih kompetenc.

Kompetence je mogoče razvijati, s čimer se posledično dvigata kakovost in uspešnost zaposlenega, kar hkrati pomeni razvoj na profesionalni in osebnostni ravni. Pred tem pa je treba tudi oceniti nivo razvitenosti posamezne kompetence. Odločili smo se za 360° ocenjevanje, ki je potekalo poleti. Oblikovan je bil vprašalnik za ocenjevanje razvitenosti kompetenc, ki smo ga uporabili za samooceno, oceno s strani sodelavcev in oceno s strani vodje. Po eni strani želimo razvijati kritičnost pri ugotavljanju osebnih priložnosti za izboljšave, po drugi strani pa želimo pridobiti tudi izhodišča za razvoj kompetenc. Samo takrat, ko se zavemo, da je treba nekaj spremeniti, je mogoče spremembe tudi udejanjiti.

Čeprav se nam zdi pojem kompetenca domač, v slovenskem jeziku zanj nimamo ustreznega prevoda. Besedo Slovar slovenskega knjižnega jezika tolmači kot pristojnost, pooblastilo. Vendar je njen pomen kompleksnejši in mnogo širši od

smo začeli z oblikovanjem kompetenc za področje za kadrovske, pravne in splošne zadeve. Ob določanju kompetenc in opredeljevanju njihovih vsebin je nujno, da poleg proučevanja ključnih organizacijskih dokumentov in vključenosti ka-

Navedeni pristop zблиžuje posameznika, njegovo delo in podjetje. Razvoj poteka preko spoznavanja in upoštevanja razlik med potrebami delovnega procesa oziroma pričakovani ter dejanskimi kompetencami. Ocenjevanje torej daje izhodišča za nadaljnji razvoj – vzdrževanje, pridobivanje in izpopolnjevanje obstoječih kompetenc, ki so potrebne, da zaposleni preide na višjo raven kakovosti opravljanja trenutnih delovnih nalog, oziroma še nerazvitih kompetenc, ki pa so pričakovane glede na predvideni razvoj

zaposlenega v podjetju. Kompetence tako postajajo tudi sestavni del vsebine rednega letnega razgovora, preko katerega vodje pridobijo dobro podlago za usmerjanje sodelavčevega razvoja, tako v smislu doseganja ciljev kot načinov izvajanja dela.

Vzpostavljeni model je ključen za delo z ljudmi, saj je pomembno orodje kadrovske funkcije in vodij ter podpira ključne kadrovske procese, kot so usposabljanja, načrtovanje nasledstev, nagrajevanje ...

Trenutno smo v končni fazi pridobivanja rezultatov razvitosti kompetenc.

Sodelavcem, ki so sodelovali v prvi fazi, se zahvalujemo za njihov prispevek in verjamemo, da bomo tudi na osnovi analize naredili korak naprej in začeli potrebne izboljšave.

✍ Rosita Razpotnik, vodja kadrovske službe ETI Izlake;
Alenka Brod in Martina Trobiš, Racio razvoj, d.o.o.

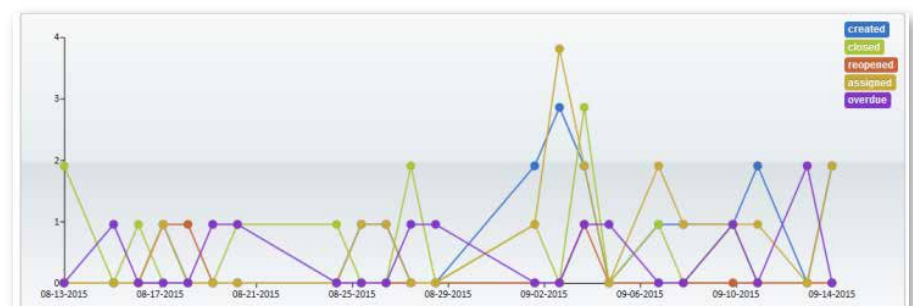
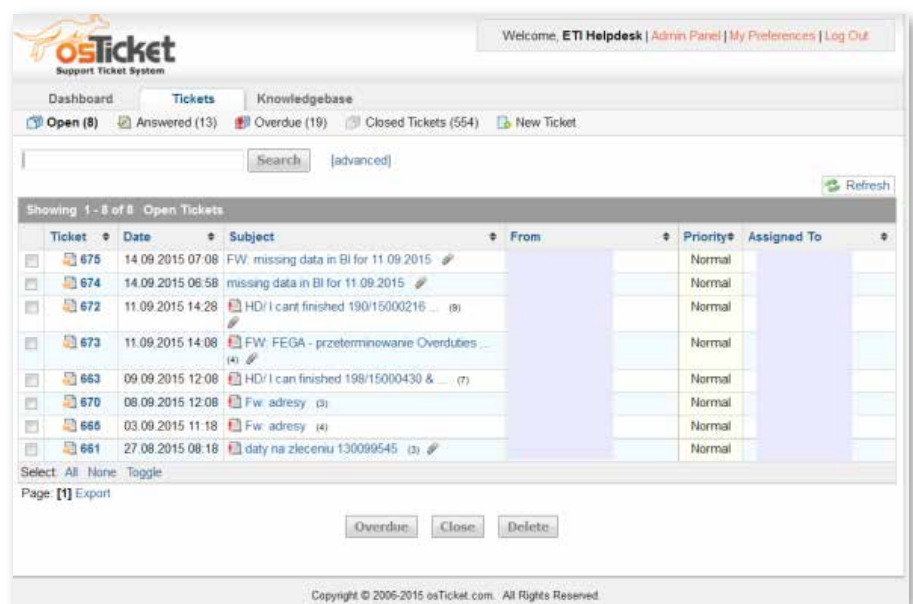
Pomoč uporabnikom za prijavo problemov na področju IT

Obvladovanje vseh informacijskih sistemov v koncernu je precej zapleten proces, ki med drugim zahteva obvladljivo komunikacijo med uporabniki sistemov in tistimi, ki skrbijo za nemoteno delovanje rešitev ter stalne dopolnitve, ki jih zahteva poslovanje na globalnem trgu. Za uspešno komunikacijo med naročnikom (uporabnikom) in izvajalcem (strokovnjakom za posamezno področje IT) je včasih dovolj samo elektronska pošta. Vse pogosteje pa je komunikacija preko »navadne elektronske pošte« premalo za uspešno spremljanje celotne korespondence, ki nastaja pri reševanju problema ali uvajanju dodatne rešitve.

Prvi korak k učinkovitemu spremljanju zahtev uporabnikov rešitev IT smo naredili z uvedbo brezplačne (t. i. open source) rešitve OS Ticket (ime proizvoda za spremljanje uporabniških zahtev – t. i. tickets) za komunikacijo med podjetji v koncernu in matičnim podjetjem ETI d.d. Do danes smo uspeli ključne uporabnike v koncernu usmeriti v podajanje svojih zahtev na omenjeno rešitev, ki se potem uporablja za transparentno reševanje in zaključevanje zahtev. Seveda smo po začetni uporabi rešitve OS Ticket želeli sistem uveljaviti tudi znotraj matičnega podjetja ETI d.d. Kot se boste spomnili, ste bili po elektronski pošti obveščeni, naj se zahtevki (problemi, razne dopolnitve) pošiljajo na prejemnika oz. naslov hd@eti.si, kar praktično pomeni pošiljanje t. i. ticketa v rešitev OS Ticket.

Funkcionalnosti rešitve OS Ticket pa so:

- Centralno mesto prejemanja zahtevkov
- Razporejanje zahtevkov med člani skupine (strokovnjaki za različna področja)
- Povratna komunikacija s prijaviteljem zahtevka v obliki odgovora, dodatnega vprašanja ali zaključitve zahtevka

- Spremljanje statusov zahtevkov (na novo prejeti, v reševanju, prekoračen čas reševanja, zaprti)
- Vključena statistika reševanja v obliki pregledov in grafov
- Baza znanja, ki se sprotno gradi (t. i. knowledge-base)

Zavedamo se, da je navade pogosto težko spremeniti, in tudi v tem primeru kaže, da je neposredno pošiljanje na e-poštne naslove zaposlenih na področju IT še prepegosta praksa. Vendar pa želimo skupaj z vami doseči preusmeritev večine e-pošte, ki je poslana na temo zah-

tevkov za rešitev na področju sistemov IT, v sistem OS Ticket (preko e-poštnega naslova hd@eti.si). Verjamemo, da bomo tako pridobili vsi, kajti še učinkoviteje bomo lahko spremljali vse odprte zahtevke in imeli zbrano vso obstoječo komunikacijo na določeno temo. Ne bo nepotrebnega iskanja po e-poštnem nabiralniku in s tem izgube časa, praktično pa tudi ne more priti do tega, da bi se zahtevnik nenamerno izgubil v množici dnevne e-pošte izvajalcev podpore IT.

Področje za informacijsko tehnologijo
– PIT

E-IZOBRAŽEVANJE – informacijska varnost

Ključne prednosti e-izobraževanja so nam znane: večja dostopnost izobraževalnih vsebin, prilagajanje časa in kraja učenja ter hitrost prenosa znanj. Po uspešno končanem e-izobraževanju »Varni, zdravi in okoljsko osveščeni« tokrat nadaljujemo z e-izobraževanjem na temo informacijske varnosti.

Delo z računalnikom in mobilnimi napravami predstavlja vedno večji delež našega poslovnega dela in življenja. Sodobne naprave nam olajšajo in pohitrijo veliko opravil, žal pa prinašajo tudi nekaj nevarnosti. Zato je nujno, da smo vsi v podjetju seznanjeni z informacijskimi nevarnostmi in da poznamo ukrepe za izboljšanje informacijske varnosti.

V okviru e-izobraževanja bomo spoznali pomen varnostne kulture, primerno rabo računalnika, zakonsko podlago in organizacijske predpise na ETI-ju.

Omenjeno znanje pogosto predstavlja minimalne zahteve za sodelovanje s strani najnaprednejših tujih poslovnih partnerjev. Seveda pa vam bo koristilo tudi pri vsakodnevnih »osebnih digitalnih« opravilih.

Vsebina in cilji izobraževanja

- Seznaniti se s pomenom varovanja informacij, z varnostno politiko in zakonodajo v Sloveniji ter organizacijskimi predpisi na ETI-ju,
- preprečiti odtujitev opreme in pravilno dostopati do informacijskih sistemov v podjetju,
- prepoznati najpogostejše internetne trike in prevare (phishing, socialni inženiring),
- spoznati metode za izdelavo učinkovitih gesel,
- prepoznati in ubraniti se tiste neželene ali nevarne e-pošte, ki se izmuzne zaščitnim programom,
- pravilno ravnati v primeru okužbe z virusi,
- varno iskati informacije po spletnih straneh,
- zavedati se varnostnih hib pri uporabi brezžičnega omrežja.

Informacijska varnost pomeni varstvo podatkov in informacijskih sistemov pred nezakonitim dostopom, uporabo, razkritjem, ločitvijo, spremembo ali uničenjem. Izrazi informacijska varnost, varovanje računalniških sistemov in varstvo informacij se pogosto uporabljajo kot sinonimi. Čeprav so ta področja med seboj povezana in si delijo skupne cilje varstva zaupnosti, neokrnjenosti in razpoložljivosti informacij, so med njimi komaj opazne razlike. Informacijska varnost pomeni zaupnost, neokrnjenost in razpoložljivost podatkov ne glede na njihovo obliko: elektronsko, tiskano ali katero drugo.

Vrednost informacije izvira iz treh glavnih lastnosti: zaupnost, neokrnjenost in razpoložljivost (ang. *confidentiality, integrity and availability*). Informacijski sistem je sestavljen iz treh glavnih delov: strojna oprema, programska oprema in standardi informacijskovarnostne industrije, ki se uporabljajo kot mehanizem zaščite in preprečitve na treh ravneh: fizična, osebna in organizacijska. Bistveno je, da se pouči ljudi (administratorji, uporabniki, operater), kako proizvode uporabljati, da bo znotraj organizacije zagotovljena informacijska varnost.

Vlada, vojska, finančne institucije, bolnišnice in zasebna podjetja kopičijo velike količine zaupnih informacij o svojih zaposlenih, strankah, proizvodih, raziskavah in finančnem položaju. Večina teh informacij je zbrana, obdelana in shranjena na računalniških in prenesena preko mrež na druge računalnike. Zaupni podatki o poslovnih strankah ali finančnih novih proizvodnih linijah bi lahko padli v roke konkurenta, kar bi posledično pomenilo izgubo posla. Varovanje zaupnih podatkov je poslovna, v mnogih primerih pa tudi etična in pravna zahteva. Informacijska varnost ima pomemben vpliv na posameznikovo zasebnost, ki jo različne kulture različno dojemajo.

Področje informacijske varnosti se je močno povečalo in se v zadnjih letih naglo razvija. V poklicni karieri obstajajo številni načini, kako se vključiti v to področje, ki ponuja veliko področij specializacije, vključno z revizijo informacijskih sistemov, načrtovanjem neprekinjenega poslovanja in digitalno sodno znanostjo.

Zaradi pomembnosti komunikacij in podatkov v informacijskih sistemih postaja informacijska varnost vse pomembnejša za podjetja. **Internetni kriminal** je v polnem razmahu, »nevidna« nevarnost pa je bolj razširjena, kot si lahko predstavljamo. Prepogosto smo za to krivi sami uporabniki, ki informacijski varnosti posvečamo premalo pozornosti ali pa o njej nismo dovolj poučeni.

Še nekaj o trendih v razvoju zaposlenih – e-izobraževanje

Dejstvo je, da se klasično izobraževanje in usposabljanje vsaj pri nekaterih vsebinah umikata e-izobraževanju oz. e-usposabljanju. Vlogo klasičnih učilnic prevzemajo digitalne učilnice, »prostor«, kjer se izvaja, nadzoruje in ocenjuje usposabljanje, je po novem torej virtualno okolje.

Zaposleni si lahko veliko enostavneje prilagodimo svoj urnik dejavnosti in usposabljanja, saj si lahko sami izberemo kraj, čas pa tudi hitrost učenja. Ključna korist e-izobraževanja je seveda v dostopnosti vsebin, saj so nam na voljo takrat, ko jih potrebujemo. Izobraževalno vsebino si lahko ogledamo tudi preko mobilnih naprav, še posebej tablice so vedno bolj pomembne tudi pri učenju.

Znanje se razvija (in spreminja) z izjemno hitrostjo. In prav te nenehne spremembe so ena izmed glavnih prednosti e-izobraževanja. Učne vsebine namreč lahko v trenutku, ne glede na obliko, nadgradimo, dopolnimo, popravimo ali izbrišemo. Prav usposabljanje preko napak in eksperimentiranje pa posameznika vodita k ustreznim rešitvam.

Kakšni so trendi na področju e-izobraževanja?

- Učne igre, prilagojene resničnim situacijam, postajajo vedno pomembnejši element v procesu usposabljanja, še posebej zato, ker omogočajo učenje v praktični situaciji in z resničnimi izzivi. V določenih primerih pa je tak način tudi bistveno cenejši in manj nevaren (obstajajo celo posebni oddaljeni laboratoriji – »remote labs«, npr. za fizikalne, kemijske poizkuse ...). Prav praktično znanje in izkušnje so tisto, kar podjetja najbolj potrebujejo.
- Multimedijsko e-gradivo, sestavljeno iz video posnetkov resničnih situacij v podjetju. Danes ima že skoraj vsak telefon z zmogljivo kamero in možnostjo snemanja. Tako so lahko e-gradiva hitro oplemenitena npr. z video posnetki iz proizvodne hale, kjer smo posneli nek proces, popravilo stroja ... Tak način prenosa znanja med sodelavci je za podjetje in zaposlene neprecenljiv, saj know-how posnamemo kar v svojih halah in posnetek vključimo v e-gradivo.
- »Igrifikacija« v e-izobraževanju je zelo močan trend, saj s pomočjo zabavnih elementov v e-gradivu zbiramo točke in preko teh elementov še lažje in bolj motivirano sledimo izobraževalni vsebini.

Vir: internet in B2 d.o.o.

✍ Borut Markošek

Predstavitev predsednika SD

Aprila letos smo ponovno volili svet delavcev, ki je na svoji prvi seji z veliko večino za predsednika izglasoval Jožeta Ključevška. Jože ETI zelo dobro pozna, saj je pri nas zaposlen že več kot trideset let, tekem svoje poslovne poti pa je opravljal številne različne funkcije. Z njim smo se pogovorili o tem, kakšne so trenutne naloge in prioritete sveta delavcev ter kako gleda na trenutne razmere v podjetju.

Prosim, na kratko opišite svojo poklicno pot in zakaj ste se odločili kandidirati za funkcijo predsednika Sveta delavcev (SD).

V ETI-ju sem se zaposlil pred dobrimi tridesetimi leti. ETI je moj prvi delodajalec in upam, da bom lahko svoje delo tu nadaljeval tudi v prihodnosti. Pričel sem kot telefonist, delavec na kovinskih polizdelkih, skladiščni delavec, vodja skladišča za odpremo, delavec v keramiki, trenutno pa opravljam delo predsednika SD ETI d.d. Zakaj SD? Osnovno vodilo pri mojem delu je želja, da bi delal v korist zaposlenih in njihove interese pošteno zastopal v dialogu z vodstvom firme.

Kateri so po vašem mnenju glavne naloge in cilji SD v tem mandatu? Katera področja boste pokrivali in s čim se boste največ ukvarjali?

Glede ciljev dela v tem mandatu poteka med člani, upam, globok razmislek, saj pristopamo k izdelavi programa dela SD za obdobje 2016–2019. Maja smo pričeli z delom, nekaj članov je novih, nekaj jih je izkušenih, tako da bomo združili nove ideje s starimi in naredili kakovosten program za svoje delo. Zdaj več o tem ne bi govoril, to bomo prihranili za naslednji številko Utripa, ko bodo stvari bolj dorečene.

Kaj pa v letošnjem letu?

V letošnjem letu pa mislim, da moramo največ časa nameniti sodelovanju z zaposlenimi, jih poslušati in jim poročati o svojem delu. Veliko bomo morali storiti tudi glede motivacije članov

SD, da bodo pripravljene čim bolj vestno opravljati svoje poslanstvo, ki so jim ga zaupali sodelavci.

V svojem programu ste med drugim kot ključno izpostavili izvolitev delavskega direktorja, nam lahko poveste več o tem?

Delavski direktor je po funkciji na ravni firme enak drugim direktorjem oziroma članom uprave ter zastopa interese delavcev pri kadrovskih in socialnih vprašanjih. Tega instituta v ETI-ju do sedaj nismo imeli, ga pa zakonodaja na področju sodelovanja delavcev pri upravljanju firm z več kot 500 zaposlenimi predvideva. Bistvo delavskega direktorja je, da sodeluje že pri samem začetku odločanja v firmi, torej tam, kjer se problemi ali pa recimo načrti ustvarjajo. Tako že od samega začetka aktivno sodeluje pri odločanju – in ne kot na primer SD, ki je šele čez čas seznanjen z odločitvami, pri samih izhodiščih pa sploh ni vključen. V praksi pa je zadeva videti tako, da svet delavcev predlaga delavskega direktorja, pri čemer je pri svoji izbiri popolnoma svoboden, edini pogoj, ki ga predvideva zakonodaja, je, da ima kandidat vsaj šesto stopnjo izobrazbe, imenuje pa ga nadzorni svet družbe.

To je za zdaj moj predlog, do katerega se bodo člani SD opredelili na naslednji seji.

Kako vidite svojo vlogo v SD?

Moja vloga v SD mora biti predvsem povezovalna: da ideje in poglede združim in jih enotno predstavim v dogovarjanjih z vodstvom. Samo sodelovanje, poslušanje in seveda slišanje enih in drugih je pot do uspeha. Naloga SD je soupravljanje na vseh ravneh, nikakor pa ne poseganje v vodenje, ki je izključno v pristojnosti uprave. SD se mora vključevati v problematiko, ki jo izkažejo zaposleni, in od obsega informacij ter znanja članov SD bo odvisna uspešnost predlaganih pobud in konkretnih rešitev. Ena od pomembnih nalog bo tudi stalno izobraževanje članov SD, kajti samo znanje je pot do uspeha. Kot predsednik si bom prizadeval, da bo komunikacija z upravo še naprej ostala zgledna, kot je bila do sedaj, ko nas na sejah SD redno obvešča o stanju v ETI-ju in odgovarja na naša vprašanja.

Kako se delo SD pod vašo taktirko razlikuje od tistega v prejšnjem mandatu?

Predvsem sem več prisoten med ljudmi v proizvodnji, saj se tam oglasim dvakrat do trikrat na teden, večinoma v TK, a tudi v drugih oddelkih. To je zelo pristen stik: na kraju samem se srečaš z ljudmi, da vidiš, kako je, pa tudi lažje pristopijo do tebe in ti povejo svoje težave. In odziv je kar pozitiven, marsikdo pravi: O, lepo je videti, da nas pride eden od vaših malo pogledat. Po objavi tega intervjuja in moje fotografije me bo verjetno marsikdo tudi prepoznal in bo od zdaj naprej vedel, kdo sem in zakaj hodim tam mimo, ker čisto pri vsakem se pa tudi ne ustavljam – to bi bilo že motenje delovnega procesa: in če bo koga kaj težilo, me lahko kadarkoli ustavi (ali se oglasi v moji pisarni) in po najboljših možnostih mu bom pomagal.

Katere so po vašem mnenju ETI-jeve glavne prednosti in priložnosti in na katerih področjih obstaja še veliko prostora za izboljšave?

ETI-jeve glavne prednosti so pridni ljudje, člani našega podjetja, ki pa so premalo motivirani in tudi v določenih primerih ne preveč posrečeno vodeni. Veliko dela nas še čaka na področju komuniciranja, kompetenc vodij in zaposlenih, kajti sistematična vpeljava kompetenc omogoča daleč hitrejšo prevajanje poslovnih strategij v dnevno vedenje ljudi! Ogromno prostora za izboljšave vidim tudi v medsebojnih odnosih, ki so premalo naravnani k skupni težnji po uspehu in napredku ETI-ja.

In kako bi vi pristopili k izboljšavam na področju medsebojnih odnosov v podjetju?

Vsi pravijo, da bomo medsebojne odnose izboljšali s komunikacijo, jaz pa bi tukaj izpostavil iskrenost oziroma odprtost same komunikacije. Če se komunicira samo zato, ker je bila takšna direktiva z vrha, in to po liniji najmanjšega odpora, vse skupaj ni nič. Komunicirati bo treba tako, da se ne zavaja, da se vsem zaposlenim podajo vse informacije, ki so za njihovo delo in druge aktivnosti v času dela pomembne, in da se tudi poslušajo njihov odziv, in če so njihove pripombe in predlogi utemeljeni, da se ti upoštevajo ali prenesejo na višjo raven odločanja. Občutek imam, da bi bilo v ETI-ju potrebno več želje in volje, da bi skupaj veslali v eno smer, in da se še vedno ne zavedamo, koliko lažje pa tudi uspešnejše bi bilo tako naše delo. Čarobne palice pa na žalost nimam, to je proces, ki potrebuje svoj čas.

Kakšna pa je vaša vizija ETI-ja v prihodnosti?

To je nevhvaležno vprašanje, saj se firma nahaja na začetku delne prodaje delnic. Od poteka prodaje in morebitnega kupca ter od višine deleža, ki ga bo pridobil, bo po mojem mnenju najbolj odvisna vizija za prihodnost ETI-ja. Moje stališče je verjetno

znano, saj sem ga predstavil v prejšnjem pisanju v Utripu, pa vendarle: moja želja je, da bi ETI posloval naprej, transparentno in v dobro zaposlenih in naših otrok, ki trkajo na naša vrata.

Kaj lahko poveste našim bralcem o sebi zasebno (vaši hobiji, družina ...)?

Kdor me pozna, ve, da sem poročen, oče petih otrok, živim na Izlakah, tako rekoč sem sosed firme. Nimam kakšnih posebnih hobijev, rad grem na krajše pohode, kdaj igram namizni tenis, v mladosti sem nekaj treniral rokomet, določen čas živel v Kanadi, končal gimnazijo, opustil študij in sedaj sem tu.

Življenjski moto?

Moje dosedanje vodilo je bilo: ne stori drugim tistega, kar ne želiš, da bi drugi storili tebi. Vsekakor pa je v življenju potrebno poštenje, ki ti ga nihče ne more vzeti ali kupiti. Vedno sem znal prisluhniti vsakomur, ki se je obrnil name, in mu po svojih močeh pomagal, kar bo tudi nadaljnje vodilo pri mojem delu.

Imate še kakšno sporočilo za naše bralce?

Dobrodošli v moji pisarni.

Predstavitev carinskega poslovanja

Carina je obvezna denarna dajatev, ki se pobira za blago, ki se uvaža na določeno carinsko območje, izvaža z njega ali pa se preko njega prevaža, carinski zavezanci pa nimajo pravice zahtevati ustrezne državne protistoritve.

Carine skupaj s prispevki, taksami in z davki v ožjem smislu spadajo med davščine. Davščine tako kot denarne kazni spadajo med redne javne dohodke, ki se od rednih dohodkov od javnega premoženja in od lastnih dohodkov državnih organov in zavodov razlikujejo v tem, da se pobirajo iz javnopravnega naslova.

Carine klasificiramo glede na štiri kriterije:

- kriterij gibanja blaga:
 - uvozne carine (najpogostejše)
 - izvozne carine (primerne le, če so cene na domačem trgu znatno pod cenami na svetovnem trgu)
 - tranzitne (se praktično ne uporabljajo več)
- kriterij cilja njihove uvedbe:
 - finančne carine (polnjenje proračuna)
 - zaščitne (zaščita pred premočno konkurenco):
 - protidampinške
 - retorzivne (povračilne)
- kriterij določanja carinske obveznosti:
 - ad valorem (glede na vrednost)
 - kvantitativne (po merski enoti; prevladujoče do druge svetovne vojne)
- kriterij višine carinske obremenitve:
 - diferencialne (uporabimo najvišje carinske stopnje)
 - preferencialne (uporabimo nižje carinske stopnje)

Eti ima kot izvoznik blaga več veljavnih dovoljenj za poenostavljene postopke na področju carinjenja in potrjevanja porekla blaga. Za izdajo teh dovoljenj se pri nas izvajajo fizične predkontrole in predhodno oz. naknadno preverjanje drugih

pogojev. Za kontrole se najavijo cariniki iz Carinskega urada Celje oz. po novem Finančnega urada Celje.

- Imamo Dovoljenje za prijavljanje na podlagi hišnega carinjenja pri izvozu, ki je evidentirano pod določeno evidenčno številko in ima svojo veljavnost.
- Dne 25. 2. 2005 smo pridobili dovoljenje za računalniško izmenjavo podatkov (RIP) s Carinsko upravo RS. To pomeni, da izpolnjujemo pogoje za vlaganje carinskih deklaracij s pomočjo računalniške izmenjave podatkov.
- porekla blaga pod evidenčno številko in z datumom odobritve. Odgovorne osebe, ki so pooblaščenice za izvajanje poenostavljenega postopka potrjevanja porekla blaga, morajo biti ustrezno usposobljene in na Carinskem uradu opraviti preizkus znanja.
- Za odlog plačila zneska dajatev imamo dovoljenje, ki nam dovoli odlog plačila zneska dajatev za 30 dni pri carinskih postopkih. Slednji imajo za posledico nastanek carinskega dolga, ki je zavarovan s predloženim instrumentom zavarovanja.
- Za zavarovanje plačila carinske obveznosti, tj. za uvoze blaga iz tretjih držav, imamo urejeno bančno garancijo, ki jo moramo obnavljati vsako leto na Ministrstvu za finance, Carinska uprava RS.
- Z novim dovoljenjem za uporabo splošnega zavarovanja in za znižanje splošnega zavarovanja v carinskih postopkih imamo dovoljenje za znižanje splošnega zavarovanja za 50 %.
- Imamo potrdilo AEO, kar pomeni, da je Eti pooblaščen gospodarski subjekt za carinske poenostavitve.
- Poleg rednih in obveznih dovoljenj po potrebi dajemo vloge tudi za različna druga dovoljenja, npr. za dovoljenje za ca-

rinski postopek z ekonomskim učinkom, za postopek pasivnega oplemenitenja, začasni izvoz ali uvoz.

Hišno carinjenje izvoza poteka elektronsko s pomočjo programa TLM, pri čemer se spremljajo in ažurirajo vse spremembe v zvezi z zakonskimi in carinskimi novostmi. Za vsak izvoz odpremo knjigovodski vpis (KV) s potrebnimi podatki: izstop iz EU, registracija in država avtomobila, način prevoza, države poti, opis blaga. Iz Inforja prenesemo fakturo v TLM, jo pregledamo, po potrebi popravimo bruto in neto težo, vrednost v primeru popustov, vpišemo poreklo po pozicijah, število tovorkov, številko transportnega dokumenta in dopolnimo opis blaga. Ko je faktura ali več faktur urejenih, jih vežemo na KV, porazdelimo stroške prevoza glede na pariteto in pošljemo podatke na RIP. Tako je vložena elektronska carinska deklaracija. Po 15 minutah se blago prepusti v izvoz in lahko izpišemo spremeno izvožno listino (SIL). Na podlagi te listine carinik na meji elektronsko potrdi izstop blaga iz EU.

Poleg postopka carinjenja se pripravi še tovorni list, to je CMR za cestni promet. Za izvoze v Turčijo je potrebno napisati potrdilo o gibanju blaga A.TR, to je dokazilo o statusu skupnostnega blaga oziroma je bilo pred izvozom sproščeno v prosti promet. Nekateri kupci zahtevajo obrazec EUR-1, to je dokument za preferencialno poreklo blaga. Uporablja se pri trgovanju z državami, s katerimi je EU sklenila trgovinske sporazume. Potrjuje ga carina v Celju. Potrdilo mora biti izpolnjeno v skladu z navodili, podpisano s strani odgovorne osebe izvoznika in carinskega delavca ter potrjeno z žigom.

Zvezek ATA je mednarodni carinski dokument, ki omogoča enostaven prehod mej med državami podpisnicami, ko se blago začasno uvaža, giblje v tranzitu oziroma se začasno izvozi. Zvezek ATA se uporablja za različno blago, ki se začasno uvaža/izvaža za določen namen, npr. vzorci ali reklamni material, blago za predstavitve in uporabo na sejmih ali razstavah, profesionalna ali raziskovalna oprema idr. Zvezek ATA se ne uporablja za začasni uvoz pokvarljivega, potrošnega blaga oziroma blaga, ki je namenjeno predelavi, oplemenitenju ali popravilu.

Konvencija TIR oziroma carinska konvencija o mednarodnem prevozu blaga na podlagi zvezkov TIR uvaja tranzitne carinske postopke za mednarodni prevoz po cesti. Uporaba zvezka TIR omogoča prevozniku poenostavljen pretok blaga pod režimom odloga dajatev preko mednarodnih meja in ob minimalnem posredovanju carinskih organov med potjo.

Za potrebe in kontrolo carinskih organov je potrebno vso carinsko dokumentacijo (fakture, izvozne in uvozne deklaracije, potrdila o poreklu blaga, tovarne liste [CMR, B/L, AWB], dovoljenja ter odločbe) hraniti najmanj tri koledarska leta. Carinska deklaracija MRN oziroma podatki iz tega dokumenta pa niso namenjeni samo carini, temveč tudi drugim upravnim in davčnim organom. Skladno z navedenim je torej potrebno zaradi določb davčne zakonodaje dokumentacijo hraniti deset let.

Posebno poglavje in sestavni del carinjenja je **poreklo blaga**. To je gospodarska nacionalnost blaga. Je eden izmed treh osnovnih elementov, ki poleg carinske vrednosti in uvrstitve blaga pod pravilno tarifno oznako vplivajo na carinsko obravnavo pri uvozu ter na višino carinskega dolga.

EU je oblikovala pravila o poreklu blaga v skladu z obveznostmi, ki izhajajo iz članstva v Svetovni trgovinski organizaciji (WTO) in obveznostmi iz Kjotske konvencije iz leta 1997, hkrati pa je upoštevala interese evropskega gospodarstva. Pravila o poreklu blaga so orodje za izvajanje ukrepov trgovinske politike.

Poreklo blaga in pravila o poreklu se v EU uporabljajo za:

- uporabo preferencialnih carinskih predpisov;
- izvajanje ukrepov trgovinske politike, določenih v zvezi s prometom posameznih vrst blaga (količinske omejitve);
- uporabo instrumentov trgovinske politike (protidampinški ukrepi);
- ugotavljanje porekla blaga v povezavi z različnimi zakonskimi področji (npr. nacionalna pravila o označevanju porekla izdelkov, javna naročila, projekti Evropskega sklada za razvoj, izvajanje resolucij Varnostnega sveta ZN v zvezi z embargom zoper določene države, izvajanje uredb o prepovedi uvoza živali iz določenih držav zaradi zaščite zdravja potrošnikov itd.);
- trgovinsko statistiko;
- izvajanje skupne kmetijske politike;
- izdajanje dokazil o poreklu za blago, ki se izvaža v tretje države.

Pravila EU o poreklu so razdeljena v dve kategoriji:

- nepreferencialna pravila o poreklu: nepreferencialno poreklo za razliko od preferencialnega ne prinaša nobenih ugodnosti pri uvozu v EU;
- preferencialna pravila o poreklu: če ima blago preferencialno poreklo in so izpolnjeni določeni pogoji, se pri uvozu uporabi preferencialna (ugodnejša) carinska stopnja.

Preferencialni tarifni ukrepi izhajajo iz sporazumov, ki jih je EU sklenila z nekaterimi državami oz. skupinami držav, ali pa so enostransko sprejeti za nekatere države.

Poreklo blaga je zelo pomembno področje našega dela, saj so od porekla blaga odvisne uvozne carinske dajatve v državah naših kupcev. Osnova za pridobitev porekla naših izdelkov so izjave dobaviteljev. V našem oddelku jih pregledamo in evidentiramo.

Preferencialno poreklo prodajnega artikla ugotavljamo s pomočjo programa Infor, kjer naredimo specifikacijo uporabljenih materialov s pripadajočim poreklom in deležem v prodajni ceni artikla.

Ob izvozu v države, s katerimi ima EU podpisan sporazum o prosti trgovini, na računu izdamo izjavo pooblaščenega izvoznika (P07), izjemoma tudi potrdilo o poreklu EUR-1 za izdelke, ki izpolnjujejo pogoje po sporazumu.

Kupcem znotraj EU izdamo dolgoročno izjavo dobavitelja za blago, ki izpolnjuje pogoje. Za pravilno in uspešno delo na področju porekla blaga se moramo vseskozi izobraževati in slediti spremembam.

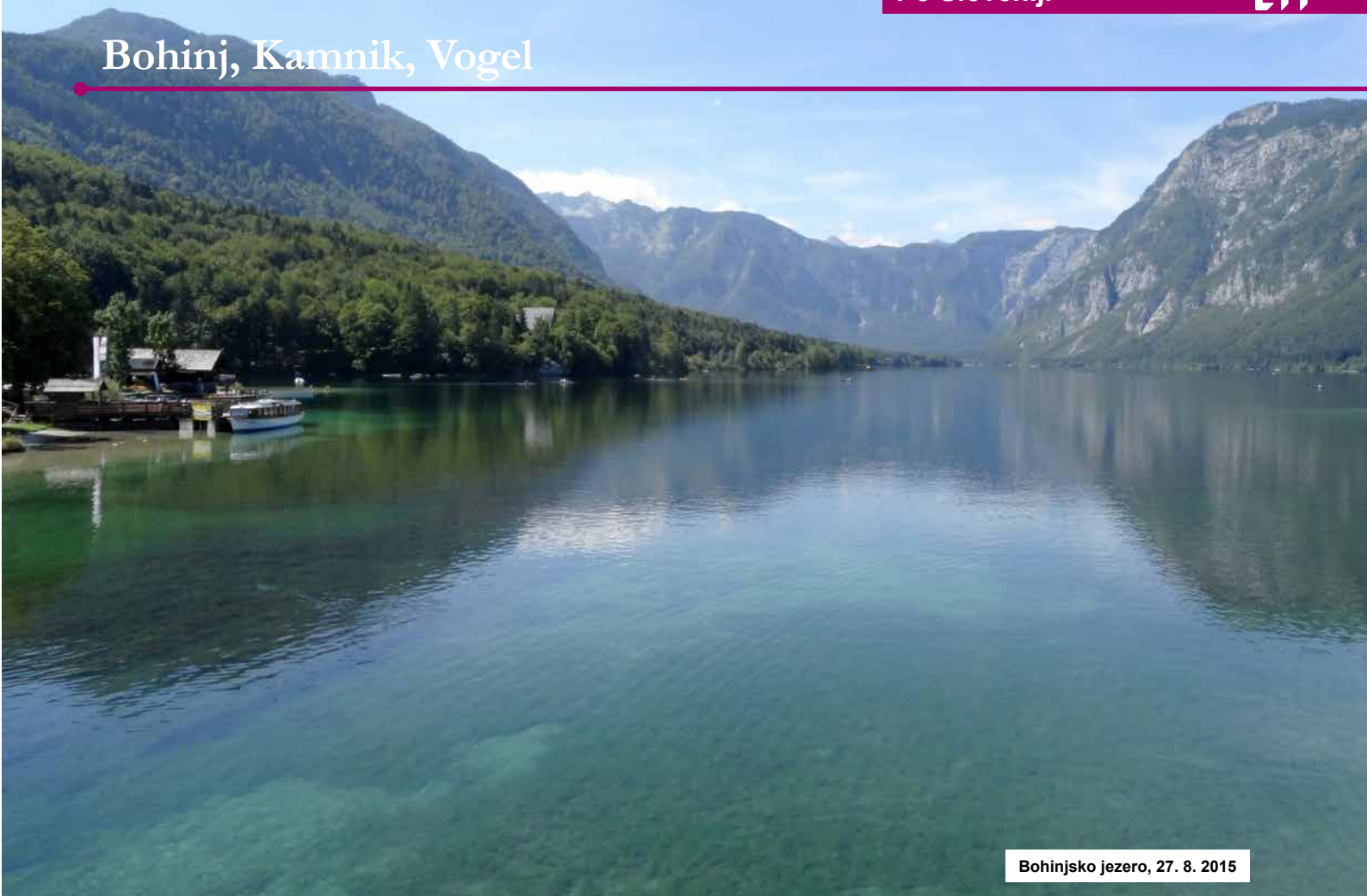
Za izvajanje carinskih postopkov in določanje porekla blaga je potrebna pravilna uvrstitev blaga v carinsko tarifo. Svoje izdelke sami uvrščamo oz. to stori Komisija za tarifiranje. Če se pojavijo dvomi o pravilnosti carinske tarife, lahko zahtevamo pregled izdelka v carinskem laboratoriju in uradno dobimo pravilno carinsko tarifno številko. Za preprodajne izdelke in materiale carinske tarife prejmemo od dobaviteljev.

Delo na področju carinskega poslovanja zahteva poznavanje in dosledno upoštevanje carinske zakonodaje. Le tako podjetje ohrani pridobljene poenostavitve in se izogne kaznim zaradi carinskih prekrškov. Uspešno carinsko poslovanje je del poslovno uspešnega in uglednega podjetja.

Izlake, 28. 9. 2015

✉ Marjana Vozel

Bohinj, Kamnik, Vogel

Bohinjsko jezero, 27. 8. 2015

Poletje je minilo. Bilo je veliko vročih dni, nekaj tudi deževnih. Temperature so bile kakšni dve stopinji višje kot običajno. Takšno stanje je koristilo predvsem turizmu, ne pa smrekovim gozdom, ki jih je napadel lubadar.

Obisk višjih hribov sem preložil na jesen. Bil pa sem na Čemšeniški planini, Zasavski gori in Kolovraški rebri. Na Zasavsko goro sem šel iz vasi Kostrevnica naravnost po severnem grebenu. Vidim ga tudi od doma. Velikokrat se je na njem, na tretjini višine od Kostrevnice do Zasavske gore nekaj kadilo. So morda spet Turki v deželi in domačini z ognjem opozarjajo na to?

V ponedeljek, na prvi dopustniški dan sem šel to zadevo pogledat. Avto sem pustil pri kapeli pri ravenjskem križišču ter šel po cesti nazaj do Kostrevnice. Potem sem šel nekaj deset metrov po gozdni cesti proti Cvetežu, potem pa levo po grebenu proti Zasavski gori. Kmalu sem srečal svojega sodelavca Draga Rožanca, ki je saniral smrekov gozd, ki ga je napadel lubadar. Smreke, ki jih napade lubadar, se kmalu posušijo. Lubadar se s smreke na smreko seli tudi po zraku. Rešitev je posek smreke. Drago je posekal že skoraj vse suhe smreke, jih obelil, veje in lubje pa sproti sežigal. Je pa potrebno biti pri takem delu previden. Ne sme pihati premočan veter, ki bi raznašal žerjavico. Ne sme biti presuho,

da ne zagori okolica. V domačem gozdu sem enkrat naložil smrekove veje na kup, da bi jih zažgal. V mokrem vremenu bi težko gorele. Potem sem šel tja, ko je bilo suho vreme. Pa prvič, pa drugič. Obakrat sem si premislil. Kaj pa, če bi zagorela bližnja okolica in bi se ogenj razširil po okoliškem gozdu. Veje sem pozneje razsekal in jih povezal v butare. V domači peči ogenj ne more pobegniti v okolico. Po brezpotnem grebenu sem se povzpel na Zasavsko goro ter po isti poti spustil nazaj.

Drugi dan sem se tega grebena lotil nekoliko zahodneje. Pri Melharju sem šel v gozd, ki vodi na Slemšek. Na vrhu tega hriba je cerkev, v katero je v osemdesetih letih prejšnjega stoletja udarila strela. Pogorel je njen zgornji del. V tem gozdu sem naletel na tri ljudi, ki so se pripravljali na posek suhe smreke. Bili so moji bratrance Janez, Roman in Franjo Dolinar. Prvi je strojni inženir, druga dva pa diplomirana elektro inženirja. Nekdo jim je naredil gozdno cesto do suhih smrek. Do takrat so jih posekali že za dva tovornjaka. Veliko lesa sploh ni mogoče spraviti, ker v bližini ni cest. Potem sem se po grebenu povzpел v bližino Slemškega ter se nato spustil v dolino po drugem grebenu, kjer sem šel mimo ležišča divjih prašičev. Na tistem področju je veliko goščave, kjer se lahko skrijejo.

V prejšnji številki sem pisal, da sem hodil

po Planjavi. Štirinajst dni po mojem zadnjem obisku so tam videli medveda. Na to možnost sem bil pripravljen. S seboj sem nosil kol iz trdega lesa. Ob morebitnem srečanju bi se medved verjetno umaknil. Kola bi se verjetno ustrašil.

Bolj kot hodil, sem se to poletje vozil po Sloveniji. Neko vročo julijsko soboto sem si spet nekoliko ogledoval stari del Škofje Loke. Opazil sem, da je gorela hiša, ki sem jo pred leti objavil v Utripu. Potem sem se peljal še v Selško dolino, v Dolenjo vas. Od tam izhaja smučarski skakalec Peter Prevc. Tisti dan je bila tam spominska slovesnost ob ustanovitvi Prešernove brigade, ki se je zgodila nekoliko višje, v Martinj Vrh. Slavnostni govornik je bil župan Železnikov. Med drugim je navedel, da ima občina Železniki samo petodstotno brezposelnost. Mislim, da je to slovenski rekord. Borec te brigade je bil tudi Janez Peklenik. Na strojni fakulteti v Ljubljani mi je predaval eksperimentalne metode ter avtomatizacijo strojev in naprav. Janez Peklenik se je sicer rodil 11. junija 1926 v Trziču. Izučil se je za orodjarja, med vojno je bil borec Prešernove brigade in Jeseniško-bohinjskega odreda. Po vojni je maturiral na kranjski gimnaziji in leta 1954 diplomiral na Fakulteti za strojništvo v Ljubljani. Leta 1957 je v nemškem Aachnu doktoriral. Na tamkajšnji univerzi je predaval avtomatizacijo, pozneje še

Kamnik, Šutna, 28. 8. 2015

v Birminghamu v Veliki Britaniji. Tam je ustanovil prvo stolico (katedro) za obdelovalne sisteme na svetu. Leta 1964 je odšel v ZDA, kjer je postal redni profesor za kibernetiko. Leta 1972 se je vrnil v Slovenijo, na Fakulteto za strojništvo Univerze v Ljubljani, kot redni profesor za kibernetiko in obdelovalne sisteme. Ustanovil je katedro za tehnično kibernetiko, obdelovalne sisteme in računalniško tehnologijo. Janez Peklenik je bil dekan Fakultete za strojništvo od leta 1973 do 1976, med letoma 1987 in 1990 pa je bil rektor Univerze v Ljubljani. Je tudi redni član SAZU.

Konec avgusta sem se neki dan peljal v Bohinj. Ta je poznan predvsem po jezeru, okoliških hribih, smučišču Vogel nad njim ter drugih stvareh. Bohinjsko jezero je skoraj največje v Sloveniji. Meri 3,3 kvadratnega kilometra, v dolžino 4,3 km, širok pa je kilometer. Povprečna globina jezera je 30, največja pa 45 m. Leži na višini 526 m. Na zahodu vanj priteče potok Savica, na vzhodu pa iz njega odteče potok Jezernica, ki se po sto metrih združi s potokom Mostnica. Ta priteče iz doline Voj. Jezernica in Mostnica od tam naprej tečeta kot reka Sava Bohinjka.

Na severni strani jezera leži gora Pršivec, na zahodu je Komna. Južno od jezera je Vogel, še južneje so Spodnje Bohinjske gore. Tam sta tudi dve težko dostopni gori: Podrta gora (2061 m) ter Vrh nad Škrbino (2054 m). Podrta gora ima dvo-glavi vrh, na katerega sem se z lažjim, ponekod pa z zahtevnejšim plezanjem povzpел po južni strani. Na Vrh nad Škrbino sem se povzpел po severnem grebenu. Ocena plezanja II–III, višina grebena okoli 200 m.

Vogel je najpomembnejše smučišče v Bohinju. Nekoč je nad Bohinjsko Bistrico stalo smučišče Kobra. Potem je prenehalo obratovati. Sedaj pa nekdo želi postaviti novo smučišče. Smučišče 2864 naj bi se imenovalo in naj bi bilo največje v Sloveniji. Nahajalo naj bi se med Bohinjsko Bistrico in Soriško planino. Stalo naj bi okoli 50 milijonov evrov. Večino naj bi ga napravili s pomočjo kredita. Avtor ideje o tem smučišču državo prosi oziroma od nje zahteva, naj primakne polovico denarja. V Sloveniji je že dovolj smučišč, zato to smučišče verjetno ne bi poslovalo pozitivno.

Avgusta sem se enkrat peljal tudi preko Celja, Rogaške Slatine, Rogatca, Poljčan, Makol, Majšperka, Ptuja, Slovenske Bistrice, Oplotnice, Zreč, Slovenskih Konjic – domov. Med Makolami in Majšperkom je kraj Pečke, od koder izhaja Tim Gajser, novi svetovni prvak v motokrosu v razredu MX2.

Konec avgusta sem se po večjih ovinkih peljal v Ljubljano: Vransko, Mozirje, Gornji Grad, prelaz Črnivec, Kamnik – Ljubljana. V Kamniku sem šel peš do Šutne, od koder je slika. Volkswagen, begunci, to so najpomembnejše besede zadnjih dni. Američani, ki so sposobni marsičesa, bi lahko v veselju našli planet, podoben zemlji, s podobnimi lastnostmi, ter ga utirili v bližino Zemlje. Nov planet naj bi se imenoval Zemlja – duplikat. Na njem bi označili države z imeni Nemčija – duplikat, Amerika – duplikat. Ko bi bilo beguncev na Zemlji že dovolj, bi jih z velikimi vesoljskimi vozili prevažali na destinacijo Zemlja – duplikat.

✍ Darko Dolinar

Analiza branosti internega časopisa Utrip

Naši bralci ocenjujejo Utrip kot zanimiv in verodostojen časopis in večina vedno prebere vsaj polovico prispevkov v vsaki številki. Najbolj brane rubrike so »Upokojili so se«, »Proizvodnja«, »Naši zaposleni« in »Naši izdelki«, najvišje ocene pa so bralci prisodili prispevkom iz rubrike »Naši kupci in sejmi«. Anketiranci predlagajo, naj v prihodnjih številkah več pozornosti namenimo prispevkom o našem vsakodnevnem delu, izdelkih, panogi in koncernu ter naj uvedemo rubriko z vici in šalami ter vprašanja bralcev.

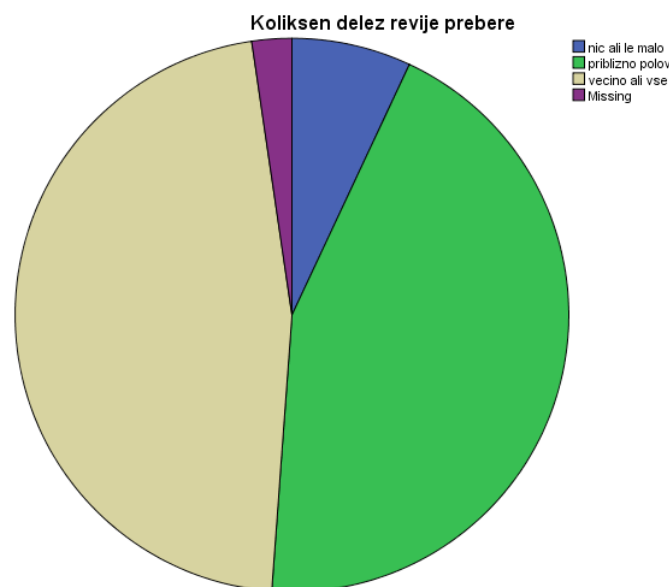
V decembrski številki Utripa smo objavili anketo o branosti Utripa, in čeprav je sprva kazalo na bolj mlačen odziv, ste se bralci na koncu kar izkazali, tako da smo uspeli pridobiti dvoidstotni vzorec, na osnovi katerega smo lahko naredili analizo branosti našega časopisa.

Značilnosti vzorca anketirancev

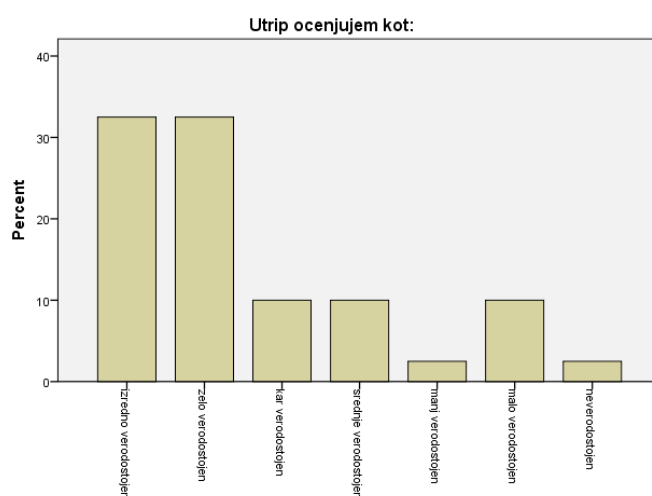
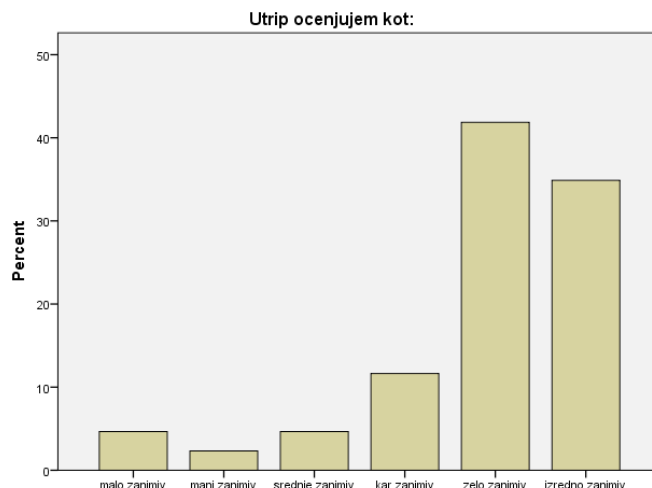
Med našimi bralci so bile pri reševanju ankete dejavnejše ženske s 76-odstotnim deležem. Starostno je prevladovala skupina od 36 do 50 let, ki je predstavljala polovico vseh anketirancev, sledila jim je skupina od 51 do 65 let z 32,5 %, skupina do 35 let z 12,5 % in skupina nad 65 let s 5 %. Glede na delovno mesto so največji delež s 64 % imele strokovne službe, sledili so jim upokojnenci z 19 %, vodstvo s 7 % ter neposredna proizvodnja in proizvodna režija vsaka s 5 %.

Splošni rezultati glede branosti prispevkov

Na splošno je velika večina anketiranih (kar 95 %) lani prebrala ali prelistala vseh pet števil našega časopisa, polovica jih je prebrala večino ali vse prispevke, druga polovica anketirancev pa približno polovico prispevkov. Prav tako večina bralcev (92 %) ocenjuje, da Utrip pozna dovolj ali zelo dobro.

Anketirani bralci Utrip na splošno ocenjujejo pozitivno, kot izredno ali zelo zanimiv, verodostojen, pester, privlačen in zabaven časopis.

Med na splošno najpogosteje branimi prispevki so prispevki iz rubrike »Upokojili so se«, sledijo jim prispevki o proizvodnji, zaposlenih in izdelkih.

	N	Mean
Kako pogosto bere »Upokojili so se«	42	4,24
Kako pogosto bere o proizvodnji	39	4,15
Kako pogosto bere o zaposlenih	41	4,12
Kako pogosto bere o izdelkih	40	4,08
Kako pogosto bere inovatorje	41	4,07
Kako pogosto bere »Za uspešne zaposlene«	39	4,03
Kako pogosto bere o skupscini	40	4,03
Kako pogosto bere o kupcih in sejmih	41	4,02
Kako pogosto bere poslanice in nagovore	41	4,02
Kako pogosto bere »Obiskali so nas«	39	3,97
Kako pogosto bere o anketah	39	3,92
Kako pogosto bere o koncernu	39	3,92
Kako pogosto beren »Z gibanjem do zdravja« ipd.	42	3,79
Kako pogosto bere o gasilcih	42	3,79
Kako pogosto bere o ekologiji	39	3,74
Kako pogosto bere o sportu	42	3,74
Kako pogosto bere o izobraževanju	41	3,68
Kako pogosto bere o Sloveniji	41	3,66
Kako pogosto bere »ETI sponzorira«	39	3,64
Kako pogosto bere o SD	41	3,63
Kako pogosto bere o informatiki	39	3,51
Kako pogosto bere o kulturi	41	3,44
Valid N (listwise)	33	

Podobni so tudi rezultati glede tega, kateri prispevki so našim bralcem najbolj všeč, le da so na prvem mestu prispevki o naših kupcih in sejmih.

	N	Mean
Koliko vsecni o kupcih in sejmih	36	3,94
Koliko vsecni o zaposlenih	37	3,92
Koliko vsecni „Upokojili so se“	37	3,86
Koliko vsecni „Za uspešne zaposlene“	35	3,80
Koliko vsecni „Z gibanjem do zdravja“ ipd.	36	3,75
Koliko vsecni o sportu	37	3,68
Koliko vsecni o izdelkih	36	3,67
Koliko vsecni o proizvodnji	35	3,66
Koliko vsecni o gasilcih	35	3,66
Koliko vsecni o Sloveniji	35	3,66
Koliko vsecni o inovatorjih	36	3,64
Koliko vsecni o skupščini	36	3,58
Koliko vsecni „Obiskali so nas“	36	3,53
Koliko vsecni o anketah	36	3,47
Koliko vsecni poslanice in nagovori	38	3,45
Koliko vsecni o ekologiji	36	3,44
Koliko vsecni o kulturi	36	3,44
Koliko vsecni o koncernu	35	3,37
Koliko vsecni „ETI sponzorira“	34	3,32
Koliko vsecni o informatiki	36	3,31
Koliko vsecni o svetu delavcev	35	3,29
Koliko vsecni o izobraževanju	36	3,25
Valid N (listwise)	31	

Rezultati glede branosti prispevkov po demografskih skupinah

Rezultati ankete kažejo, da ženske najpogosteje prebirajo prispevke o zaposlenih ter iz rubrike »Upokojili so se«, moški pa imajo širši spekter zanimanja, saj približno enako (in) pogosto prebirajo prispevke o koncernu, izdelkih, gasilcih in ekologiji.

Najmlajša starostna skupina bralcev najraje prebira prispevke:

- o inovatorjih,
- o koncernu,
- o izdelkih ter
- iz rubrike »Obiskali so nas«.

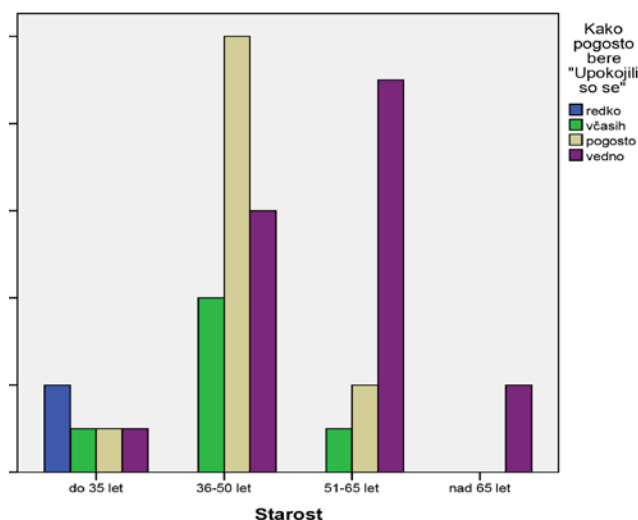
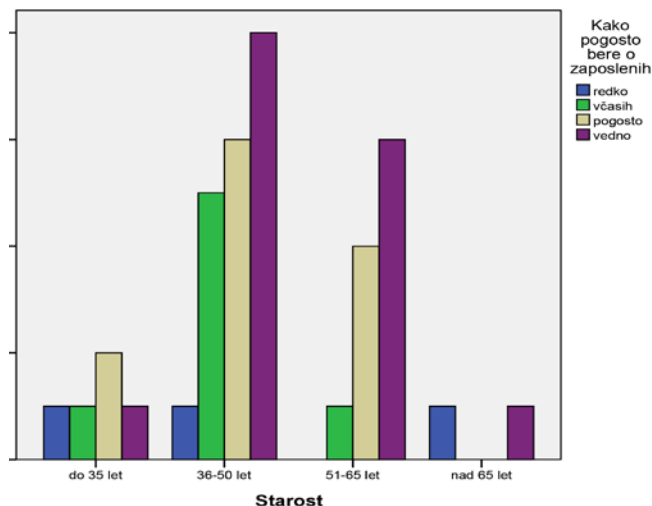
Skupina od 35 do 50 let največ prebira prispevke:

- o proizvodnji,
- o zaposlenih,
- o gasilcih,
- iz rubrike »Za uspešne zaposlene« ter
- iz rubrike »Upokojili so se«.

Skupina od 51 do 65 let pa največ pozornosti nameni prispevkom:

- s poslanicami in nagovori,
- o proizvodnji,
- o gasilcih,
- iz rubrike »Za uspešne zaposlene« ter
- iz rubrike »Upokojili so se«.

Prispevki, ki jih najpogosteje berejo vse starostne skupine, so prispevki o zaposlenih ter iz rubrike »Upokojili so se«.

Glede na delovno mesto anketiranci iz neposredne proizvodnje vedno prebirajo vse prispevke, zaposlenim iz proizvodne režije pa so najpomembnejši prispevki:

- o inovatorjih,
- o koncernu,
- o proizvodnji,
- o svetu delavcev,
- o zaposlenih,
- o anketah,
- iz rubrike »Za uspešne zaposlene«,
- s poslanicami in nagovori,
- iz rubrike »Obiskali so nas« in
- iz rubrike »Upokojili so se«.

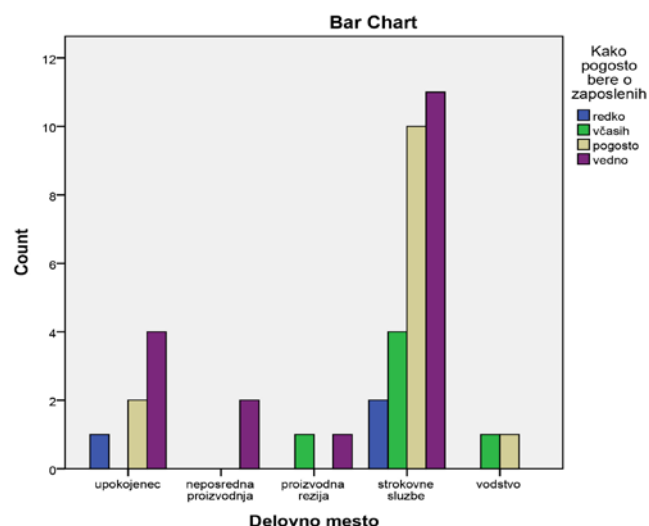
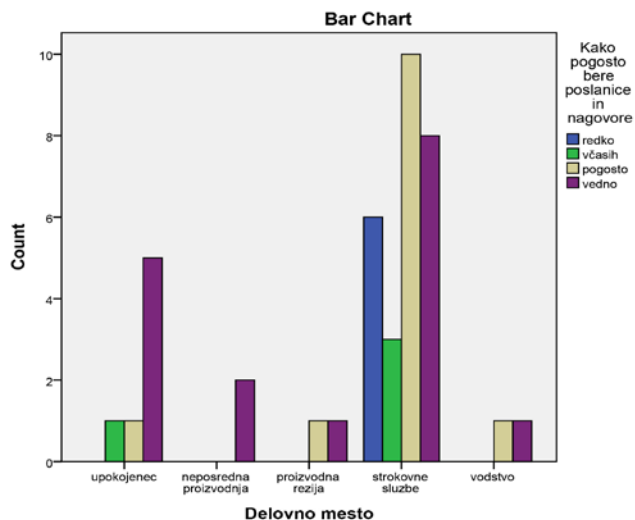
Delavci iz strokovne režije najpogosteje prebirajo prispevke:

- o izdelkih,
- o zaposlenih,
- o gasilcih,
- o skupščini,
- iz rubrike Poslanice in nagovori ter
- iz rubrike »Upokojili so se«.

Zaposlenim na vodstvenih položajih pa so najzanimivejši prispevki:

- o koncernu,
- o proizvodnji,
- o informatiki,
- o svetu delavcev,
- o anketah,
- o skupščinah,
- iz rubrike »Za uspešne zaposlene« ter
- s poslanicami in nagovori.

Naši upokojenci najraje prebirajo poslanice in nagovore, prispevke o proizvodnji, Svetu delavcev, Sloveniji, iz rubrik »Z gibanjem do zdravja«, »Obiskali so nas« in »Upokojili so se«. Prispevki, ki jih najpogosteje berejo vse skupine zaposlenih, so poslanice in nagovori, rubrika »Upokojili so se« ter prispevki o zaposlenih.

Za katere prispevke naši bralci ocenjujejo, da bi jih moralo biti v Utripu več

Vec katerih prispevkov	Percent
o koncernu	15,9%
o izdelkih/panogi	17,1%
o vsakodnevnem delu	24,4%
o nasih sodelavcih	11,0%
o kulturi	2,4%
o zdravju	13,4%
o prostem casu	6,1%
fotografij	6,1%
o cem drugem	3,7%

V anketi so naši bralci izpostavili, da bi si predvsem želeli več prispevkov o našem vsakdanjem delu, o naših izdelkih in panogi ter o koncernu. Anketiranci so kot dodatne zaželeno teme izpostavili še prispevke o tem, kako nas vidijo mediji in okolica, rubriko z vici in šalami, kolumne ter rubriko z vprašanji bralcev. Med dodatnimi komentarji pa je bilo zapisano naslednje:

- Naj ostane kar v taki obliki, je čisto všečen
- Oblika je v redu, vsebina ni dovolj pestra
- Pridobiti sodelovanje zasavskih zdravnikov, ki zdravijo zaposlene (Medved, Novak, Slapar, Manfred, Sajovic, Bastič itd.)
- Imate čudovite fotografije, kar tako naprej
- Bonton - mladi ne vedo, kako se obnašati in oblačiti na delovnem mestu, da spoštovanja ne omenjam. Želim, da pišete tudi o tem.
- Mislim da je kar pester izbor prispevkov in naj kar tak ostane
- Že sodelujem, vendar manjka zurnalisticen pristop
- V časopis objaviti kako poezijo ali satiro
- Članke upokojencev, intervju z upokojenci (kako živijo, kako se družijo, kako vidijo ETI po upokojit)
- Kar tako naprej
- Jaz bi vključil več strokovnih tem o naših izdelkih, njihovi uporabi, primerjava le teh s konkurenco; nato bi kdaj kak izvod poslal ciljnim skupinam kupcev, inštalaterjem, projektantom
- Več vsebin o aktualnem dogajanju v ETI d.d.
- Naj ostane še naprej tako raznolik in poučen ter nam sporočal (opisoval) razne novosti

Ekipa Utripa se vsem anketirancem še enkrat zahvaljuje za trud, pohvale in mnenja, ki jih bomo v prihodnjih številkih upoštevali po svojih najboljših močeh.

✉ Sabina Pešec

Urnik rekreacije

Z gibanjem do zdravja

KEGLJANJE

- V ZAGORJU: (za moške in ženske) vsak petek od 18.00 do 20.00
- V KAMNIKU: (za moške in ženske) vsak petek od 16.00 do 17.00

SPIN CENTER IZLAKE

- VODENA VADBA: vsak ponedeljek in sredo od 17.30 do 18.30
OBVEZNA PREDHODNA PRIJAVA!

FITNES – SPIN CENTER IZLAKE

- VADBA NA NAPRAVAH (moški in ženske): vsak dan od 17.00 do 22.00
OBVEZNA PREDHODNA PRIJAVA!

TELOVADNICA OŠ IVAN KAVČIČ IZLAKE

- KOŠARKA, ODBOJKA (moški): vsak torek od 20.00 do 21.30
- NOGOMET (moški): vsak četrtek od 19.00 do 20.00
- BADMINTON (moški in ženske): vsak petek od 20.00 do 22.00
- NAMIZNI TENIS (moški in ženske): vsak petek od 20.00 do 22.00

TELOVADNICA OŠ MARIJE VERE KAMNIK

- REKREACIJA (moški in ženske): vsak četrtek od 18.00 do 19.00

CENTER HARMONIJA KAMNIK

- TENIS (moški in ženske): vsak torek od 14.00 do 15.00
- BADMINTON (moški in ženske): vsak ponedeljek in petek od 14.30 do 16.30
OBVEZNA PREDHODNA PRIJAVA!

Urnik rekreacije velja od 1. 10. 2014 do 31. 3. 2015.

Dodatne informacije
Mateja Gerečnik, int. št. 219 ali
mateja.gerecnik@eti.si

Begunjščica

Pohod na Begunjščico se je odvijal 11. julija 2015. Na voljo sta bili dve poti z Ljubelja čez Bornove tunele do Prevale: hitrejša skupina čez Kalvarijo na vrh in spust do Robleka, počasnejša skupina

pa preči »čez Rožco« do Robleka. Begunjščica je razpotegnjena grebenska gora v Karavankah vzhodno od Stola. Razeza se od Smokuške planine na zahodu do Sv. Ane na Ljubelju na vzhodu.

Sam greben ima več vrhov. Najvišji je srednji Veliki vrh (2060 m), zahodni Srednji vrh je nekoliko nižji, najnižja pa je vzhodna Begunjska Vrtača (1997 m). Južna pobočja se dvigajo nad dolino Drage severno od Begunj. Severno ostene pada na Zelenico in je na več krajih prekinjeno z melišči in žlebovi. Nekateri Begunjščico imenujejo tudi gora stoterih grap, saj je preprejena z njimi. Vrh, ki je del Slovenske planinske poti, ima tudi razgledno ploščo in vpisno skrinjico, sicer pa je travnat in prostran, na severno stran pa prepaden.

Ugodna lega Begunjščice omogoča zelo širok razgled. Na zahodu se razprostirajo Spodnje Bohinjske gore, triglavsko pogorje, Martuljkova skupina s Škrlatico, sledijo Stol, Vrtača, Košuta na severu, na vzhodu Kamniško-Savinjske Alpe s Storžičem, na jugu pa obsežna Ljubljanska kotlina.

Zaradi lahkega dostopa je Begunjščica obiskana čez vse leto. Poleg tega so pozimi in spomladi ob ugodnih snežnih razmerah njena melišča pripraven teren za turno smuko.

(Vir: Hribi.net in Wikipedia)

Roblekov dom

Kamniško sedlo, Brana

Kamniško sedlo

Avgusta (15. 8. 2015) so se naši pohodniki odpravili na Kamniško sedlo. Iz izhodišča v Kamniški Bistrici se je počasnjša skupina odpravila do Kamniške kočice na Kamniškem sedlu, hitrejša pa še naprej na Brano in nazaj do kočice na Kamniškem sedlu.

Kamniško sedlo (tudi Jermanova vrata, ljudsko tudi Sedlo oz. Sedu) je 1903 m visok preval v Kamniško-Savinjskih Alpah med Brano in Planjavo. Legenda o Jermanu pravi, da je bil divji lovec, ki je poznal vse gorske poti. Ko so Turki napadli Celovec, je kranjsko vojsko vodil po najkrajši poti prek Kamniškega sedla in s tem rešil Celovec. Zato so v zahvalo mogočni preval poimenovali po njem. Kamniška kočica se nahaja le nekaj metrov pod Kamniškim sedlom. Koča, ki je odprta v razširjeni poletni sezoni, ima tudi zimsko sobo. Za lepši razgled se moramo povzpeti na tri minute oddaljeno sedlo, s katerega vidimo Logarsko dolino in v njenem zatrepu slap Rinka z njenim Orlovim gnezdom. Lep pa je pogled na Mrzlo goro, Brano in Planjavo. Do kočice, ki je del Slovenske planinske poti, pripelje tovorna žičnica, ki

Brana

pomaga pri prevozu hrane in drugih potrebnih predmetov za oskrbo kočice.

Brana je 2253 m visoka gora v Kamniško-Savinjskih Alpah in najvzhodnejši vrh v skupini Grintovca. Njegov s travo porasel greben se proti jugozahodu sprva zložno, nato pa preko prepadnega ostenja spusti v Kotliški graben in na škribino Kotličiči, kjer se spoji z zahodno leže-

čo Tursko goro. Na severu preko kratkega razbitega skalovja preide na travnato Boštjanco oz. melišča nad Okrešljem. Vzhodna skalnata stran se dviga nad Kamniškim sedlom, južno ostenje, ki je najdaljše, pa na kocu preide v z gozdom prekrito dolino Kamniške Bistrice med Sedelščkom in Koncem.

(Vir: Hribi.net in Wikipedia)

Porezen

13. septembra je pohodnike pot vodila iz Petrovega Brda na Porezen.

Porezen (1630 m) je najvišji vrh Cerkljanskega hribovja, ki se nahaja med Davčo in Baško grapo, z lepim razgledom na okoliške hribe. Z vrha, na katerem stoji velik spomenik NOB, se nam odpre lep razgled na Škofjeloško in Cer-

kljansko hribovje, Golake, Tržaški zaliv, Spodnje Bohinjske gore in Triglav ter Karavanke in Kamniško-Savinjske Alpe. Vrh ima vpisno skrinjico in žig. Pobočja na južni in zahodni strani so bogata z gorskimi cvetjem, medtem ko so severna in vzhodna porasla z gozdovi. Na vrhu so ostanki labirinta podzemnih rogov, ki

povezujejo utrdbe na severni in vzhodni strani Porezna. Utrdbe so bile del italijanskega sistema utrdbe z imenom Alpski zid (Vallo Alpino), ki so jih zgradili Italijani pred 2. svetovno vojno na mejnem področju s Kraljevino Jugoslavijo.

(Vir: Hribi.net in Wikipedia)

✍ Borut Markošek

Bled z okolico

Jadralno padalstvo je šport, v katerem je vse zgrajeno na občutkih, čeprav je treba znanje o njem pridobiti po intelektualni poti, z razumom in redno vajo.

Z večšino, ki jo jadralno letenje zahteva, je tako kot z vsem v življenju: ne uspeha ne znanja (in končno tudi užitka ne) ni brez trdega dela in dolgotrajnega izpopolnjevanja.

Te trditve ni težko pojasniti. Hranimo ga lahko v dnevni sobi, zloženega v kakih 70 centimetrov visokem nahrbtniku, zadenemo si ga na rame in gremo z njim na prosto, na primeren hrib, ga razgrnemo in z njim vzletimo. Pravzaprav poletimo, kajti jadralno padalo ni namenjeno le vzletu in pristanku, temveč prvenstveno jadrnanju, ki ob ugodnih vetrovnih in vremenskih razmerah lahko traja tudi več ur. Niso redki primeri, ko so piloti leteli po več kot osem ur in preleteli več sto kilometrov. Kakšna čarovnija je to?

V nasprotju z drugimi letalnimi napravami (jadralna letala, potniška, vojaška, tovorna, rekreacijska in podobna letala, baloni in zmaji) je jadralno padalo edina naprava, ki jo lahko zložimo v nahrbtnik in je sešita zgolj iz okrog petindvajset kvadratnih metrov posebne tkanine. Sestavljeno je brez trdne konstrukcije. Tu so še vrvice posebno visoke obremenil-

ne trdnosti, s katerimi je krilo pripeto na nekaj jermenov, ki so všiti na dva debelejša jermena, in to je vse. Vse skupaj se pripne na sedež, v katerem je nameščen pilot. Vse drugo je tehnika letenja (veščina) in pri tem ni bližnjic.

Kako se vrteti z orli?

Povedati moramo, da jadralno letenje prvenstveno ni psihodinamični manever, v katerem se sanjajo življenjske sanje, opremljene s sončnimi zahodi, vetrom v laseh in ekstatičnimi užitki, po katerih nas odnese na robove bivanja in nam da priokus večnosti. Ja, res je vendarle, da si letenja brez težko pojmljivega zadovoljstva ne moremo predstavljati. Toda z večšino, ki jo jadralno letenje zahteva, je tako kot z vsem v življenju: ne uspeha ne znanja (in končno tudi užitka ne) ni brez trdega dela in dolgotrajnega izpopolnjevanja, spoznavanja fizikalnih zakonitosti plovila, zračnih mas, znanja meteorologije, fizične usposobljenosti in ne nazadnje dolgoletnih preletaških izkušenj.

Slovenija v jadralnem padalstvu velja za velesilo – vsaj po odstotku dosežkov, šol, številu pilotov (prek 800 aktivnih) na prebivalca je zanesljivo v svetovnem vrhu. Aktivni in z dušo predani jadralni piloti bodo prav vsakemu, ki bi si želel v termičnem steburu vrteti se z orli (to je zelo zanimiva izkušnja), položili na srce,

naj začne čisto na začetku in ne drugače, kakor tako, da si izbere dobro šolo, in naj s svojim znanjem ne hiti nikamor. Vse pride, v jadralnem letenju zagotovo, le vztrajen je treba biti. Zavedati se je treba svojih meja in tega, da bo na svetu vedno nekdo boljši od tebe, in le vprašanje časa je, kdaj bo nekdo boljši od njega. Vse to vsebuje modrost izkušenih starih pilotov še iz časa t. i. hard core aviacije: dober pilot je star pilot, ta je preživel. Ker kot star pilot še vedno leti, pomeni, da mu je letenje zlezlo pod kožo, da ni odnehal, ni se ga naveličal in še vedno vidi in čuti, kaj ponuja tistim, ki so mu predani. Začne pa se pri razgrinjanju padala na hribu z zmernim naklonom, s številnimi vedoželjnimi kolegi »škorci« ob sebi in kar najboljšim učiteljem letenja. Tam se zgodijo vaje, ki so osnova do začetkov letenja.

Zvrsti in rekordi

V jadralnem padalstvu obstajajo tudi tekmovalne discipline pa tudi različne zvrsti: poleg tekmovalnega tudi gorsko jadralno padalstvo, hitrostno, akrobatsko (celo motorno) in tandemsko (s potnikom). To zadnje izvajamo tudi v Zasavju. V naši bližini deluje klub jadralnih padalcev Kavka Kisovec, katerega član sem tudi jaz. Slovenija ima tudi ekipo, ki se udeležuje svetovnih prvenstev v jadralnem padal-

Badabag - Turčija

stvu. Na zadnjem svetovnem prvenstvu v Roldanillu v Kolumbiji je osvojila drugo mesto. Naj omenim še nekaj svetovnih rekordov slovenskih pilotov: Sergej Čučec s tandemom v hitrostnem preletu, v prostem preletu je Aljaž Valič dosegel 427 km. Moj osebni rekord v preletu je 128,2 km (Sorica–Gemona–Bohinjska Bistrica). Polet je trajal skoraj sedem ur: <http://xcglobe.com/olc/index.php/catalog#si&flights&1260676&map>.

Tehnično, a zelo pomembno

Vrnimo se k jadralnemu padalu. Najpomembnejša pri jadralnem padalu je njegova varnost, ki bi jo lahko opredelili kot aktivno in pasivno. Zelo pomembna je slednja, ki pomeni, da padalo že s svojo konstrukcijo (tako, kot je narejeno) zagotavlja visoko varnost pilota. Mogoče bi lahko pomembnost varnosti padal najbolje ponazorili s prakso, ki so jo mednarodne nadzorne in strokovne institucije vpeljale za ocenjevanje varnosti padal, s katerimi različni svetovni proizvajalci preplavljajo trg. Danes se padala ocenjuje po t. i. EN-standardu (enotni evropski test) in razvršča v razrede od A do D. V razredu A so zelo pasivno stabilna padala, odpuščajo napake pilota in se pri deformacijah sama vrnejo v pravičen let. Za razred B velja podobno, le da so padala že bolj napredna, bolje »prebijajo« zračne mase, kar je primerno za tiste, ki niso več učenci in imajo že dovolj izkušenj. V razredu C so padala, ki se odzivajo na pilotove napake in so dinamična v turbulentnih razmerah in zato zelo zmogljiva pri preletanju in planiranju (doletanju v razmerju med višino in dolžino doleta).

V razredu D pa so zahtevna padala, s katerimi lahko letijo le zelo izurjeni piloti, saj se ob deformaciji ne postavijo v prvotni položaj, če jih vanj ne vrne pilot s posebnimi manevri. Dosegajo velike hitrosti (nad 50 km/uro) in so letalno zelo zmogljiva.

Večina, ki ima s padali neposredno izkušnjo, se z jadralnim padalstvom sreča prek tandemov, v katerih so leteli z usposobljenimi tandemskimi piloti. Mogoče je to res najboljši način za preizkus naših letalnih občutkov – in za občutke gre. To je šport, pri katerem je vse zgrajeno na občutkih, čeprav je treba znanje o njem pridobiti z razumom. A letenje samo izključuje trdne oporne točke, trdne koordinate, vse je v gibanju, vse je relativno – vsega tega pa se je treba naučiti dojemati z občutki. Zdaj lahko vidite, zakaj jadralno padalstvo tako okuži človeka, celo tistega, ki je hud racionalist. O drugih vidikih občutkov ne bi preveč razpravljali, kajti priznati bi morali, da se med jadralnimi padalci najde tudi precej ljudi, ki so po obnašanju posebni.

Slovenija velja glede na razmerje med številom prebivalcev in pilotov za velesilo. To spodbujajo tudi ugodne podnebne in vetrovne razmere. Letenje v Julijskih Alpah je doživetje posebne vrste, zahteva pa tudi povsem drugačen tip letalne usposobljenosti kot v ravninskih predelih, kjer so dviganja široka in stabilna. Posebno privlačna za letenje je Vipavska dolina. Na njenem severu, od vzletnega Lijaka pa vse prek Čavna in Predmeje do Kovka (nad Vipavo), se lomita dve vremenski podobi, ena sredozemsko-po-

morska in druga kontinentalna, spoj obeh je letalno izjemno ugoden. Pozimi tam letijo piloti z vse Slovenije, Hrvaške, Italije, Avstrije, Nemčije ... Zelo letalno zanimiv je poleg Bohinja in Karavank tudi Tolmin z okoliškimi hribi in gorskimi vrhovi, tam se je razvila tudi precej dobra turistična ponudba (prenočišča, kampi), ki privablja ogromno tujih pilotov in v teh krajih pomeni opazen kos turistične pogače.

Če potegnem črto, lahko svoja razmišljanja o jadralnem padalstvu strnem v dve ugotovitvi: prvič, samo po sebi je izjemen in lep šport – priporočamo ga vsem, in drugič, za Slovenijo pomeni priložnost, ki združuje prednosti majhne države, ljudi, ki v njej živijo enega najkakovostnejših načinov življenja tudi po zaslugi tega športa.

To je portret padala, te neverjetne leteče preproge iz Tisoč in ene noči. Verjetno bo za vedno ostalo čudež letenja, kajti z njim lahko preletimo Triglav, ko pristanemo, pa ga zložimo v nahrbtnik in gremo z njim na pivo.

Janez Planinšek.

<http://xcglobe.com/olc/index.php/catalog#si&flights&1275275&map>,
<http://xcglobe.com/olc/index.php/catalog#si&flights&1735852&map>,
<https://plus.google.com/u/0/106045033962636272384/posts>,
<https://www.facebook.com/janez.planinsek.3/videos/vob.100004827486770/346074265563487/?type=2&theater>,
<https://plus.google.m/106045033962636272384/posts>

Zaustavimo globalno epidemijo množičnega sestankovanja

»Cel dan imam napolnjen s sestanki ... Spet ne bom nič naredila,« se pritožuje prijateljica Nina. »Naš tedenski jutranji kolegij traja vsaj do 13. ure,« pritegne Petra. Pogovor se stopnjuje v pravo tekmovanje, kdo na sestankih bolj 'trpi'. Znano?

Sestanki v življenju podjetja so pomembni, ampak le dobro organiziran in voden sestanek nam lahko prinese želeni rezultat. Kaj šteje največ? **Matjaž Čadež**, ustanovitelj družinskega podjetja Halcom meni, da za uspeh sestanka največ štejejo: priprava, priprava in še enkrat – priprava!

Po raziskavah naj bi kar 31 ur na mesec ali več kot štiri delovne dni porabili na neučinkovitih sestankih. Še več: kar 73 % udeležencev pove, da med sestanki delajo druge naloge, 39 % pa jih priznava, da z mislimi odtavajo popolnoma drugim.

Kaj zares delamo med sestanki?

73 % udeležencev med sestanki dela druge naloge.

39 % udeležencev z mislimi ni pri temi sestanka.

Ukradli so mi stol in čas

David Grady, specialist za informacijsko varnost, v svojem TED Talku primerja: »Jutro je, ste v službi, začenja se nov delovni dan. Nenadoma sodelavec stopi k vaši pisalni mizi in vam ukrade stol. Samo odpelje ga. Ne pove vam, zakaj je vzel vaš stol. Ne zanima ga, da stol potrebujete. Ukrepali boste. Sledili mu boste in vprašali: 'Zakaj moj stol?'«.

Jutro je, ste v pisarni in nenadoma se na koledarju pojavi vabilo na sestanek, nadaljuje Grady. Od sodelavke je, tema sestanka je projekt, o katerem ste nekaj slišali. Dnevnega reda ni, ne veste, zakaj ste povabljeni. Pa vseeno sprejmete povabilo in greste. Po končanem sestanku si zaželite, da bi manjkajoči uri dobili nazaj.

»Vsak dan sodelavcem dovoljujemo, da krajejo,« pravi Grady. In to precej bolj vredne stvari od pisarniške opreme. Krajejo naš čas.

Sindrom množičnega avtomatskega sprejema povabila

Po Gradyjevem mnenju smo sredi globalne epidemije nove bolezni, znane kot MAS: sindrom množičnega avtomatskega sprejema. Prvi simptom je sprejetje vabila na sestanek, takoj, ko se ta pojavi na koledarju. 'Tečem ... že zamujam na sestanku', se sliši po hodnikih. »Nesrečni nismo zato, ker nekdo ne zna voditi se-

stanka, ampak zaradi sindroma MAS, ki si ga sami zadajamo,« dodaja Grady.

Prideš na sestanek? Mogoče ...

Kako se 'rešiti' iz začaranega kroga neskončnih sestankov? Naslednjič, ko vas nekdo preko zaznamka povabi na sestanek brez dodatnih informacij, odgovorite z 'mogoče'. Potem stopite v stik s tistim, ki vas je povabil, svetuje Grady. Povejte mu, da boste z veseljem sodelovali, vprašajte po namenu sestanka in kako lahko pomagate. Če boste to storili večkrat, predvsem pa spoštljivo, bodo sodelavci morda razmislili, kakšna vabila pošiljajo. Vi pa boste bolj premišljeno odločali, katero povabilo boste sprejeli. Morda bodo sodelavci spremenili vedenje, ker ste vi spremenili svoje. Morda vam bodo celo vmili stol ...

5 korakov do bolj učinkovitih sestankov

1. Za načrtovanje dnevnega reda namenite dvakrat več časa kot običajno.
2. Temeljito razmislite, kdo mora biti prisoten na sestanku.

3. Skrajšajte in načrtujte sestanek za polovico prvotno predvidenega časa.
4. Ne začnite niti sekunde kasneje.
5. Če je primerno, sestankujte stoje.

Povzeto po <http://www.forbes.com>

Oglejte si še:

David Grady: Kako rešiti svet (ali vsaj samega sebe) pred slabimi sestanki. Dostopno na <https://www.ted.com/talks>

Dave Johnson: How much do useless meetings cost? Dostopno na <http://www.cbsnews.com>

Eric Matson: The Seven Sins of Deadly Meetings. Dostopno na <http://www.fastcompany.com>

»Na sestankih je samo takrat odprl usta, kadar je zadremal.«

Žarko Petan

✉ Saša Gnezda
Vir: revija ŠIK

Določimo in zapišimo jasne cilje

Na sestanku želimo sprejeti odločitev o _____.

Iskali bomo ideje o _____.

Oblikujemo 'vozni' red

Prioritete sestanka so (o čem se moramo nujno pogovarjati):

1. _____.
2. _____.
3. _____.

Kaj želimo na sestanku doseči:

1. _____.
2. _____.
3. _____.

Kdo so udeleženci sestanka (ki ne smejo manjkati):

1. _____.
2. _____.
3. _____.

Vrstni red obravnavanih tem in koliko časa jim bomo namenili:

Tema 1: _____, trajanje: _____ min.
Tema 2: _____, trajanje: _____ min.
Tema 3: _____, trajanje: _____ min.

Sestanek bo _____ (datum, čas) v _____ (kraj).

Možna datuma sta še _____ in _____.

Preberite več na www.mindtools.com

Valvazor ponovno obiskal Medijski grad

Dve leti od zadnjega obiska sta spet zelo hitro minili in ponovno smo bili na vrsti, da v okviru praznovanj občinskega praznika oživimo Valvazorja. Letos smo se priprave predstave lotili zgodaj spomladi. Režiser Jože Krajnc je izbral 30 let star tekst Nandeta Razborška. Besedilo je dopolnil z živahnim uvodom ter dodal nekaj iskrivih dialogov med plemstvom in 'gmajn folkom'. Potem je razdelil vloge našim igralcem in lahko smo začeli bralne vaje. Imeli smo jih maja in junija, preden smo se razbežali na dopuste. Ponovno smo se zbrali sredi avgusta, ko smo pričeli vaje na samem prizorišču. Ker so igralci pridno ponavljali tekst tudi med počitnicami, so vaje zelo lepo stele. Zato nas ni iz tira vrglo niti vreme, ki nas je prisililo, da smo generalko izvedli že v sredo, namesto v petek, kot je bilo načrtovano.

Najtežja pa je bila odločitev o tem, kdaj izvesti predstavo. V soboto zjutraj smo se odločili, da izvedba ta dan ne bo mogoča, in obvestili vse udeležence, da se dobimo v nedeljo. Odločitev je bila pravilna, saj je zvečer deževalo kot za stavo. V nedeljo dopoldne smo postavili in okrasili oder in prizorišče pred grajskimi ruševinami ter postavili stole. Vse to nam je potem namočil popoldanski naliv. Preden smo se oblekli v kostume, smo zato morali še osušiti vseh 300 postavljenih stolov. Izplačalo se je, saj smo začeli točno ob 20. uri in z Valvazorjevim obiskom razveselili približno 150 obiskovalcev.

Seveda pa predstava ne bi tako uspela brez pomoči folklorne skupine Prosvetnega društva Čemšenik in pevk Vokalne skupine Iris. Obe skupini, ki sta letos nastopili v prenovljeni in pomlajeni zasedbi, sta predstavo razgibali in poživili. Na tem mestu se jim še enkrat zahvaljujemo za sodelovanje.

Na svidenje čez dve leti!

Nataša Lipovšek,
predsednica
Kulturnega društva
Svoboda Elektroelement Izlake

NAGRADNA KRIŽANKA

1	2	3	4	3	1	5	6	7	8	7	9	10	11	10
12	3	13	10	10	14	2	5	15	14	2	3	2	7	9
10	DOMO-TOŽJE	HČI FRANCETA PREŠERNA	VEČJE GODALO	UMETNA SVILA, RAYON	OMAR NABER	EGIPČANSKO BOŽANSTVO	NAŠ KOŠARKARSKI TRENER (ZMAGO)	SLOVAŠKO MESTO (ANAGRAM AVILA)	DEVIŠKA KOŽICA	ZALIV PRED NAGOJO, JAPONSKA	OZRAČJE	ALKOHOLNI IZVLEČEK IZ ZELIŠČ	NARAVOVARSTVENIK	ZGODNJE VINO
STROKOVNJAK ZA ŽIVČNE BOLEZNI						14								
VEDA, KI PREUČUJE ORIENTAL. JEZIKE														
SL. KNJIZEVNIK (JOŽE)				12	MIKENSKI KRALJ, OČE ELEKTRE, ORESTA ...						4			
ORGANIZEM ŽIVIH BITIJ					AFRO-KARIBSKI PESNIK CESAIRE	STARO-RIMSKI POZDRAV				MOČNO PODALJŠ. SLONOVI SEKALCI				
POLOŽAJ TELESA V JOGI						24 UR LUKNJA V SKALAH	11			KRAJ NA POLOTOKU PELJEŠCU				6
LOVRO TOMAN			MESTECE OB KRKI PRI ŠIBENIKU (HRV.)	RADIJSKA NAPOVEDOVKA KOROŠEC				GRŠKA ČRKA	HRUŠK. STEKLENIČKA ZA ZDRAVILA	INSTRUM. SKLADBA TOLKAČ, MEŠALO				
ZA POLTON ZVIŠANITON G				MONTER FR. DRAMSKI PESNIK V 17. STOL.									TROPSKA VODNA CVETLICA	JEČA, ZAPOR
SL. GLED. KRITIK (ANDREJ)							NEMORALA ANGL. PEVEC COCKER							
SRBSKA PISATELJICA RIBNIKAR			2		PEVKA DIMITROVSKA RUŠJE							ORANJE REKA MED BIH IN HRVAŠKO		
GLAVNO MESTO KORZIKE							7	URSULA ANDRESS			VRTNE SENČNICE OČE			3
ISTA ŠTEVILKA POMENI ISTO ČRKO	TUR. MESTO, ODRIN IT. JADRAN. LUKA							JUŽNOAM. STEPE HRVAŠKA IGRALKA						
NOVA VRSTA, Odstavek		15					ZANESE- NJAK, SANJAČ ZAMORKA				8			
ZBOR DEVETIH PEVCEV						ČASL RADO IT. SKLAD. (FERDINANDO)			IRENA AVBELJ PEVEC ME- MIČ VAJTA			OSEBEK V ŽIVALSKI KOLONIJI	MESTO OB REKI OR NA JUGU URALA	SRBSKI IGRALEC ŽIVOJ- NOVIČ
CENE VIPOTNIK			EGIPČANSKI BOG MESECA, ZNANOSTI	PRASKA (REDKO) EVA BOTO							IZRASTEK V USTIH KRAVJA ANTILOPA	13		
KARANJE, OPOMI- NJANJE					1						VISOKA VZPETINA VLADO ŽABOT			
NASPROTJE OBJEKTIV- NOSTI									5					
PODOBA GOLEGA TELESA	10			DALJŠE ČASOVNO OBDOBJE				AZIJSKA JADRNICATA					9	

Vaši podatki: _____

V naše uredništvo je prispelo **158 izpolnjenih gesel**, pravilno geslo se je glasilo: »Poletje dela za zimo zima za poletje«

Računalniški žreb je določil, da nagrade prejmejo naslednji reševalci:

1. nagrada: Nataša Klančičar (nabava): 7-dnevno bivanje v počitniškem objektu ETI v prostem terminu

2. nagrada: Nika Medvešek (RTTK): nahrbtnik in čokolada ETI

3. nagrada: Magda Palčič: brisača in milo ETI

4. nagrada: Jazbinsek Fabjan (skladišče odprema): akumulatorski polnilec za telefon ETI

5. nagrada: Jolanda Cilenšek (OEI): majica ETI

Vsem nagrajencem čestitke, ostalim tolažba za več sreče pri žrebu prihodnjič.

Za koriščenje prve nagrade se dogovorite z Matejo Gerečnik (int. št. 219), praktične nagrade pa vas čakajo v prostorih marketinga. Rešitve tokratne križanke pošljite na e-naslov: sabina.pesec@eti.si ali v fizični obliki v kadrovsko službo, najkasneje do 11. 12. 2015.